

Beleidsplan Groen & Water 2022-2031

Definitief

2 juni 2022

Colofon

Dit document is opgesteld door:

Eco Consult – Groen, Monitoring & Management BV
Plesmanstraat 59-32, 3905 KZ Veenendaal
Telefoon: +3185 3038 627
E-mail: info@ecoconsult-gmm.nl
Website: www.ecoconsult-gmm.nl

Projectleider adviesbureau: Marieke Teunissen
Samenstelling: Rick Lieveze, Sacha Roering en Marieke Teunissen
Foto's: Eco Consult en Buro JP, Leiderdorp ©
Foto voorpagina: Hazenboslaan ©

Opdrachtgever: Gemeente Oegstgeest
Contactpersoon: Marianne van Veldhuizen,
beleidsmedewerker Team Beheer en Onderhoud

Datum: 2 juni 2022, vaststelling Raad

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samensteller en in overleg met de opdrachtgever.

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Noch de samenstellers, noch de opdrachtgever zijn aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave.

Beleidsplan Groen & Water 2022 – 2031

Definitief

2 juni 2022

VOORWOORD

De gemeente Oegstgeest is een mooi groen dorp in een verstedelijkte regio. Groen dat van ons allemaal is. Van het grootschalige groen in de waterrijke polders en de bijzondere parken en landgoederen waar wij ontspannen en tot rust komen, tot het kleinschalige buurtgroen waarin de kinderen volop kunnen spelen.

Als wethouder van zowel ruimtelijke ordening als beheer openbare ruimte zie ik echter ook veel groen met een matige onderhoudskwaliteit. Als ik wandel of fiets, valt me op dat veel groengebieden onderling niet of slecht verbonden zijn. Ook bemerk ik – vooral in de nieuwere wijken – dat tuinen meer en meer betegeld raken. Bij regen zorgt dit al snel voor wateroverlast en waar moeten onze insecten, vogels en andere dieren naartoe als de tuinen steeds minder groen worden?

Deze ontwikkelingen zijn te meer prangend vanwege de reeds voelbare klimaatverandering die zich uit in zware regenbuien, extreme temperaturen en perioden van droogte. We zullen veel meer rekening moeten gaan houden met klimaatverandering door bijvoorbeeld het opvangen van water, voorkomen van verdroging en zorgen voor verkoeling. De voor Oegstgeest uitgevoerde klimaatstresstest wijst hier ook op.

Het nu voorliggend plan is gericht op het onderling verbinden van onze groengebieden, het beter beschermen van ons belangrijke groen en water en het verbeteren van de kwaliteit van al ons groen en de oevers. Essentieel is om groen en water voorop te zetten bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen door integraal vanuit groen en water te werken kunnen we voldoende inspelen op klimaatveranderingen, meer ruimte bieden aan biodiversiteit en zorgdragen voor een duurzaam groene leefomgeving.

Voorliggend beleidsplan sluit naadloos aan op de opdracht die we ons als College hebben gesteld. Gezien de grote opgaven die er liggen vanuit klimaatadaptatie, biodiversiteit, sociale cohesie, gezondheid, leefbaarheid, energietransitie en woningbouw, is het urgent om hier met volle kracht mee aan de slag te gaan.

Gelukkig denken veel van onze inwoners en maatschappelijke organisaties daar net zo over. Want het volstaat niet om ons te beperken tot alleen het gemeentelijke groen- en waterareaal. Ook de tuinen, parken, landgoederen, natuurgebieden en buitengebied van anderen en de ons omringende gemeenten zijn hierbij onmisbaar. De komende jaren zullen bepalend zijn of we erin slagen om in gezamenlijkheid de aanwezige groen-blauwe kwaliteiten aaneen te smeden tot een verbindend robuust groen-blauw raamwerk. Met het project 'Landgoederenzone verbonden' en diverse andere strategische groen-blauwe projecten gaan we hiermee in ieder geval voortvarend aan de slag.

Wij hebben bijzonder veel bijdragen mogen ontvangen van inwoners bij de totstandkoming van dit Beleidsplan. Ik wil dan ook iedereen hartelijk bedanken die hieraan heeft meegewerkt en ook alvast degenen die zich ervoor gaan inzetten om Groen en Blauw voorop te zetten. Doet u mee?

Wethouder P.A. (Peter) Glasbeek

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

SAMENVATTING

Inleiding en aanleiding

De gemeente Oegstgeest is een mooi groen dorp in een verstedelijkte regio. Met grootschalig groen als de Klinkenbergerplas, de Elsgeesterpolder en de diverse landgoederen waar wij ontspannen en tot rust komen. Met daarnaast ook kleinschalige buurtgroen waarin we elkaar ontmoeten en de kinderen volop kunnen spelen. Daar staat tegenover dat de ruime aanwezigheid van groen en water steeds vaker onder druk komt te staan. Door andere ruimteclaims voor woningen, bedrijven of infrastructuur maar ook doordat bewoners tuinen betegelen. Daarnaast staat de kwaliteit van openbaar groen onder druk door financiële beperkingen.

Delen van Oegstgeest, waaronder een nieuwe wijk als Nieuw Rhijnegeest, worden langzamerhand steeds steniger. Dit tast het kenmerkende groene karakter van ons dorp aan. In het licht van de klimaatverandering die gaande is en een sterke afname van de biodiversiteit zijn dit volstrekt ongewenste ontwikkelingen. Daar komt bij dat het steeds duidelijker wordt hoe belangrijk een groene en waterrijke omgeving is voor onze gezondheid: een aantrekkelijke woonomgeving die uitnodigt tot bewegen, de natuur te ontdekken en elkaar te ontmoeten. Tot slot geldt dat in 2022 de nieuwe Omgevingswet van kracht wordt. In het kader hiervan moet de gemeente een Omgevingsvisie opstellen. Hiervoor is het essentieel om te kunnen beschikken over actuele en toekomstgerichte uitgangspunten en randvoorwaarden vanuit groen en water. Dit plan met de bijbehorende kaart met groen-blauwe structuren vormt dan ook één van de bouwstenen voor het gemeentelijke Omgevingsvisie.

Participatie

De inhoud van dit Beleidsplan Groen & Water is in nauwe samenwerking met de inwoners en diverse groene maatschappelijke organisaties tot stand gekomen. Ook de uitkomsten van de met maatschappelijke organisaties gevoerde risicodialog over de resultaten uit de klimaatstresstest zijn in de inhoud van dit beleidsplan verwerkt.

Doel en afbakening

Het belangrijkste doel van het beleidsplan Groen & Water is het vastleggen van een toekomstgerichte visie op groen en water. Om deze visie in de praktijk gestalte te geven, zijn ambities en projecten en acties benoemd. Het beleidsplan stelt hier kaders voor en geeft input aan andere (beleids)plannen, legt de basis voor de groen-blauwe inbreng in ruimtelijke projecten en legt de uitgangspunten voor inrichting, beheer en gebruik vast.

De visie en ambities van het plan hebben betrekking op al het groen en water binnen de gemeente, dus zowel gemeentelijk als particulier. Als het gaat om de uitwerking naar projecten en acties richt het plan zich op de gemeentelijk eigendommen.

Betekenis en visie op groen en water

Groen en water zijn zeer effectief en efficiënt om in één keer vele maatschappelijk belangrijke functies te vervullen ten behoeve van leefbaarheid, gezondheid, economie, natuur, klimaatadaptatie en energiebesparing.

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

Voortbouwend op het Ambitiedocument (2021) is onze visie om 'Oegstgeest verder te versterken en te ontwikkelen als een aantrekkelijke groene en waterrijke gemeente. Hierin zijn het kleinschalige dorpse karakter, de eigentijdse woonwijken en de historische groen-blaauwe elementen sfeerbepalend'. Dit willen we realiseren door ons primair te richten op het creëren van een robuust en gevarieerd raamwerk van groene en blauwe structuren dat:

- Zorgt voor een zowel groene als waterrijke, aantrekkelijke leefomgeving in alle wijken die uitnodigt voor ontspannende activiteiten en spontane ontmoetingen.
- Ruimte en verbindingsmogelijkheden biedt voor een variatie aan gebiedseigen planten en dieren.
- Zorgt voor het opvangen en vasthouden van regenwater en verkoeling biedt bij hoge temperaturen.
- Bijdraagt aan de identiteit en het eigen groen-blaauwe karakter van Oegstgeest. De historische landgoederen en waterlopen, fraai aangelegde parken en monumentaal groen zijn daarin het belangrijkste.

Beleidsthema's

De algemene visie op groen en water is uitgewerkt en vertaald naar zes verschillende thema's:

- Groen-blaauwe structuren.
- Parken en landgoederen.
- Biodiversiteit.
- Duurzaamheid en klimaat.
- Participatie.
- Inrichting, beheer en gebruik.

Op de volgende pagina's is elk thema kort toegelicht en zijn voorbeelden genoemd.

De plaatselijk bodemopbouw is bepalend voor de planten en dieren die er voorkomen en van oudsher ook het vertrekpunt voor de inrichting van groen en water.

Zo laten landgoed Oud Poelgeest (foto links ©) en het Jan Wilsparck (foto rechts ©) een geheel eigen karakteristiek beeld zien.

Uitvoeringsagenda

Onze ambities zijn per thema vertaald naar concrete activiteiten en projecten met een hieraan gekoppelde prioriteit. Op deze wijze maken we inzichtelijk waar we komende planperiode aan gaan werken. We zoeken daarin bij voorkeur de samenwerking met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere terreinbeheerders, om samen tot een passende, creatieve aanpak te komen. De termen 'integraal', 'toekomstgericht' en 'win-win' zetten we daarbij voorop.

Om het nieuwe beleid in de komende planperiode optimaal voelbaar en beleefbaar te maken, hebben we 5 strategische projecten aangewezen:

- Landgoederen verbinden.
- Groenimpuls Buitenlust & Nieuw Rhijngest.
- Klimaatzone Haaswijk.
- Groen-blaauw lint Pastoorswetering.
- Aanvalsplan ecologisch beheer oevers en bermen.

Dit zijn aansprekende voorbeelden waarmee we onze ambities in de praktijk zichtbaar maken.

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

De laanstructuur van oude eiken langs de Hofdijk vormt een belangrijke groene verbindingstussen het Bos van Wijckerslooth, het Hofbrouckerpark en landgoed Oud Poelgeest.

Park Landskroon (Nieuw-Rhijngest) kent een open, traditioneel-cultureel opzet. Aanbrengen van een zonering tussen intensief en extensief gebruik kan voor meer variatie zorgen en het park aantrekkelijker maken.

Jan Wolkerslaan: omvorming van overbodig siergazon naar bloemrijk gras draagt direct bij aan de verhoging van de biodiversiteit.

Door het planten van bomen langs de Oude Rijsburgerweg ontstaat zowel een belangrijke verbindende schakel in het groen-blauwe raamwerk, als een impuls aan de vergroening van Nieuw Rhijnzicht.

A. Groen-blauwe structuren

Op de Visiekaart Groen-blauwe structuren staan de belangrijkste bestaande groengebieden en waterlopen, aangevuld met wensen en kansen voor bijvoorbeeld nieuwe verbindingen, uitbreidingen, verhogen biodiversiteit of vergroening. Het beleid voor de aangewezen structuren richt zich op duurzaam behoud en benutten van kansen voor uitbreiding en versterking. Dit groen en water is dus niet inwisselbaar voor andere functies. In geval deze structuren bij hoge uitzondering moeten wijken voor andere belangen, dan geldt een compensatieplicht.

B. Parken en landgoederen

De vele parken en historische landgoederen koesteren we als 'groene parels' binnen het groen- en waterbeleid. Het beleid richt zich dan ook op het versterken van de aanwezige kwaliteiten, herstel van de (oorspronkelijke) allure, het onderling verbinden (zowel recreatief als ecologisch) en benutten van kansen voor klimaatadaptatie en verhoging biodiversiteit. Om dit goed te doen, zoekt de gemeente actief samenwerking met andere betrokkenen en terreinbeheerders.

C. Biodiversiteit

Binnen het gemeentelijk grondgebied komen tal van bijzondere soorten en waardevolle ecosystemen voor. Deze gaan we in beeld brengen (onderzoek en inventarisatie) met als doel om een lokaal ecologisch netwerk te creëren. Vanuit inrichting en beheer spelen we in op het bodemtype, bijbehorende soorten en habitats. We richten ons primair op behoud en versterking van de huidige biodiversiteit (zowel boven- als ondergronds) en het meer natuurlijk inrichten en onderhouden van groen en water. We stimuleren en faciliteren ook inwoners, ondernemers en andere organisaties om de biodiversiteit op hun eigen terreinen te verhogen.

D. Duurzaamheid en klimaat

Inspelen op het veranderende klimaat zien we als zeer urgent. Dit thema wordt primair opgepakt vanuit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Het vakgebied Groen en Water is hierbij één van de hoofdrolspelers voor een succesvolle aanpak. Centraal hierin staat het creëren van een groen-blauw raamwerk, het vergroenen van stenige gebieden (ook op daken en gevels), de aanplant van extra bomen en ander groen inclusief het verbeteren van de groei- en bodemomstandigheden. We verwachten hiermee in de breedte een substantiële bijdrage te leveren aan het klimaatbestendig maken van de gemeente.

De Vlindertuin (Admiraal de Ruyterlaan) is een geslaagd voorbeeld van bewonersparticipatie waar betrokkenheid, verhoging van ruimtelijke variatie en biodiversiteit hand in hand gaan.

Bloemrijke beplantingen zijn uitstekend in te zetten om markante locaties te verfraaien. Met relatief kleine oppervlaktes is al snel een gevarieerd en afwisselend beeld te realiseren (Nieuwe begraafplaats Haarlemmerstraatweg)

E. Participatie

Volgend aan de gemeentelijke Leidraad participatie bieden we inwoners en organisaties de ruimte om actief mee te helpen of te denken om de woonomgeving aantrekkelijker, biodiverser en klimaatadaptief te maken. De gemeente en haar partners, zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Milieu Educatief Centrum, zetten zich in om bewonersinitiatieven te stimuleren en te faciliteren met als achterliggend doel de kennis van en betrokkenheid bij het groen en water in de gemeente te vergroten.

F. Inrichting, beheer en gebruik

Deze thema's hangen onlosmakelijk met elkaar samen. Ze vormen zowel de grondslag als de uitwerking van het beleid voor alle voorgaande thema's. In dit beleidsplan geven we de uitgangspunten en de aanzet voor het vastleggen van spelregels en voorwaarden waaraan de inrichting moet voldoen. Dit met het oog op gericht, efficiënt en duurzaam, beheer en de gewenste gebruiksmogelijkheden. Belangrijke aandachtspunten zijn behoud van cultuurhistorische waarden, rekening houden met natuurwaarden en toepassen van een klimaatadaptieve beplanting.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

INHOUD

VOORWOORD	3	8. PARTICIPATIE	39
INHOUD	8	8.1 Wat verstaan we eronder?	40
LEESWIJZER	10	8.2 Wat is de huidige situatie?	40
1. INLEIDING	11	8.3 Wat willen we ermee?	41
1.1 Aanleiding	12	8.4 Hoe geven we er invulling aan?	41
1.2 Doelen	12	9. INRICHTING	43
1.3 Afbakening	13	9.1 Wat verstaan we eronder?	44
1.4 Status	13	9.2 Wat is de huidige situatie?	44
1.5 Proces van totstandkoming en participatie	13	9.3 Wat willen we ermee?	45
2. KADERS	14	9.4 Hoe geven we er invulling aan?	45
2.1 Wet- en regelgeving	15	10. BEHEER	47
2.2 Uitgangspunten overkoepelend gemeentelijk beleid	15	10.1 Wat verstaan we eronder?	48
3. BETEKENIS EN VISIE	16	10.2 Wat is de huidige situatie?	48
3.1 Betekenis en functie groen en water	17	10.3 Wat willen we ermee?	48
3.2 Visie groen en water in Oegstgeest	19	10.4 Hoe geven we er invulling aan?	48
4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	20	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	50
4.1 Wat verstaan we eronder?	21	11.1 Wat verstaan we eronder?	51
4.2 Wat is de huidige situatie?	22	11.2 Wat is de huidige situatie?	51
4.3 Wat willen we ermee?	24	11.3 Wat willen we ermee?	52
4.4 Hoe geven we er invulling aan?	24	11.4 Hoe geven we er invulling aan?	52
5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	25	12. UITWERKING EN REALISATIE	53
5.1 Wat verstaan we eronder?	26	12.1 Uitvoeringsagenda	54
5.2 Wat is de huidige situatie?	26	12.2 Strategische groen-blaauwe projecten	54
5.3 Wat willen we er mee?	27	12.3 Financieringsmogelijkheden	55
5.4 Hoe geven we er invulling aan?	27	BIJLAGEN	56
6. BIODIVERSITEIT	29	BIJLAGE I, BETROKKEN ORGANISATIES	56
6.1 Wat verstaan we eronder?	30	BIJLAGE II, WET- EN REGELGEVING	57
6.2 Wat is de huidige situatie?	30	BIJLAGE III, POSITIE EN RELATIE MET ANDERE PLANNEN	60
6.3 Wat willen we ermee?	32	BIJLAGE IV, FUNCTIES VAN GROEN	61
6.4 Hoe geven we er invulling aan?	32	BIJLAGE V, GROENE KENGETALLEN OEGSTGEEST	62
7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	34	BIJLAGE VI, LEGENDA VISIEKAART	64
7.1 Wat verstaan we eronder?	35	BIJLAGE VII, UITVOERINGSAGENDA	69
7.2 Wat is de huidige situatie?	35		
7.3 Wat willen we ermee?	37		
7.4 Hoe geven we er invulling aan?	37		

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

Wist u dat ... Oegstgeest in top 10 van beste gemeente

...de ruime aanwezigheid van groen en water één van de redenen is waarom gemeente Oegstgeest al jaren in de top 10 van 'beste gemeente van Nederland'¹ staat? Daar waar we de aanwezigheid van groen en water voorheen misschien onbewust beschouwden als vanzelfsprekend en een prettige bijkomstigheid, beseffen we nu steeds meer het absolute belang ervan. We hebben groen en water hard nodig om in te spelen op een veranderend klimaat, om gelegenheid te bieden voor spel en beweging en om een plek te bieden aan flora en fauna. Kortom: groen en water zijn onmisbare bouwstenen voor een prettige, duurzame en gezonde leefomgeving.

¹ Zie Top 50 van beste gemeente [Elseviers weekblad](#)

Oprijlaan landgoed kasteel Oud Poelgeest ©

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

Wist u dat ... ook schrijvers roemen groen en water Oegstgeest

'Daar was het kanaal. Hier liepen we zondags als het mooi weer was altijd langs op weg naar Katwijk. Het pad was nog even smal, je zou ook nu nog achter elkaar moeten lopen. De wielen van de kinderwagen reden altijd door het gras. Dat was heel vermoeiend. Mijn vader hielp soms trekken. Toch namen we nooit de grote weg door Rijsburg en Katwijk-Binnen, hoewel die korter was. Ik denk vanwege de heidenen die in korte broeken joelend op hun fietsen langstrokken. De brede weg die naar het verderf leidde. Toch kwam je langs allebei aan dezelfde eindeloze zee. Maar het was ook om de wandeling door de natuur, om het kanaal en de groentevelden en de bloemen. '

Bron: Terug naar Oegstgeest, Jan Wolkers

Marten Toonder natuurpad langs het Oegstgeestkanaal

LEESWIJZER

Hieronder is aangegeven hoe het Beleidsplan Groen & Water is opgebouwd.

In het **inleidende hoofdstuk 1** is de aanleiding geformuleerd evenals de toegepaste werkwijze.

Hoofdstuk 2 bevat de kaders vanuit de wet- en regelgeving, het overkoepelende gemeentelijke beleid en hoe dit plan zich verhoudt tot andere plannen van de gemeente. Hier is ook te lezen wat de status van dit plan is.

In **hoofdstuk 3** zijn betekenis en functies van groen en water benoemd en gewaardeerd. Centraal in dit hoofdstuk staat de visie op groen en water: de stip op de horizon waar met dit plan naar toe wordt gewerkt. Het verwijst ook naar kengetallen over hoe groen en bosrijk Oegstgeest nu is.

Dan volgen er **8 thema-hoofdstukken** (4 tot en met 11). Deze hoofdstukken kennen een vaste opbouw: een korte introductie van het thema, de actuele aandachtspunten in Oegstgeest en opgehaalde reacties vanuit de participatie. Elk hoofdstuk sluit af met ambities, concrete beleidsafspraken en nog uit te werken projecten en/of activiteiten.

Het laatste **hoofdstuk 12** gaat in op de realisatie en financiering: hoe gaan we de visie ten uitvoer brengen en hoe gaan we dat betalen?

In zeven **bijlagen** is achtergrondinformatie bij het plan opgenomen.

De Visiekaart groen-blauwe structuren is separaat bij dit plan gevoegd. Hierop staan onder meer de belangrijkste groene en blauwe structuren en functies weergegeven. Ook gewenste uitbreidingen, gewenste verbindingen en kansen zijn erop aangeduid. De visiekaart en het beleidsrapport zijn nauw met elkaar vervlochten, zijn aanvullend ten opzichte van elkaar en dienen dan ook steeds in onderlinge samenhang beschouwd en toegepast te worden.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk leggen we vast wat de aanleiding is voor het Beleidsplan Groen & Water. We benoemen welke doelen we hiermee nastreven en beschrijven op welk groen en water het plan betrekking heeft. Ook brengen we in beeld hoe het plan tot stand is gekomen en wie hieraan hebben meegewerkt en/of inbreng hebben geleverd.

Wat vinden onze inwoners?

- 84% van de respondenten is het eens met de huidige bescherming van de bomen; een kleine minderheid (6%) zou het kappen van bomen meer laagdrempelig willen maken.
- 64% van de respondenten vindt dat de maatschappelijke meerwaarde van behoud van een boom zwaarder moet wegen dan individueel ervaren overlast hiervan; een duidelijke minderheid (20%) is het hiermee oneens.
- 85% van de respondenten vindt dat er meer bomen geplant mogen worden.

Beplantingsvakken met insectvriendelijke vaste planten
(Laan van Oud Poelgeest ©)

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

1.1 Aanleiding

Er zijn uiteenlopende redenen om juist nu een Beleidsplan Groen & Water op te stellen:

- Een actueel groen- en waterbeleid en een overzicht van de groen-blaauwe structuren is nodig als **onderlegger voor de Omgevingsvisie** (in ontwikkeling).
- De uitkomsten van Klimaatstresstest en hieruit voortvloeiende Risicodialoog vragen om een integrale, krachtige sturing op behoud, versterking en ontwikkeling van de groen-blaauwe waarden, functies en structuren als noodzakelijk middel om **in te spelen op de klimaatveranderingen**.
- De landelijke trend van een **afnemende biodiversiteit** raakt ook onze gemeente en schept verantwoordelijkheid om hierop in te spelen en het tij te keren.
- Het Beheerplan Groen¹ en de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit vragen om **acute extra investeringen**, waarvoor een actueel groen- en waterbeleid de grondslag moet leggen.
- Er spelen talrijke **ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen** (o.a. woningtekort, energietransitie of uitbreiding infrastructuur) die enerzijds vragen om en **kansen** bieden voor versterking van het groen en water binnen de gemeente. Anderzijds kunnen dezelfde ontwikkelingen ongewild juist ook een **bedreiging** vormen.

Al deze ontwikkelingen maken dat de gemeente behoefte heeft aan actualisatie van het huidige groenbeleidsplan². Hierbij is in ogenschouw genomen dat groen en water wederzijds met elkaar zijn verbonden en in combinatie meer zijn dan de som der delen als het gaat om bijvoorbeeld beleving, gebruik, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarom is ervoor gekozen om het bestaande groenbeleidsplan door te ontwikkelen naar een Beleidsplan Groen & Water. Een plan dat helpt om de juiste integrale keuzes te maken voor een optimale inzet van de gemeentelijke gelden als het gaat om duurzaam behoud, versterking en ontwikkeling van groen en water.

1.2 Doelen

Het Beleidsplan Groen & Water kent de volgende doelen:

- Het vastleggen van een toekomstgerichte visie op (openbaar) groen en water.
- Het beschrijven van belang en betekenis van (openbaar) groen en water voor de plaatselijke leefomgeving.
- Het verwoorden van de ambities voor groen en water en het bieden van handvatten voor uitwerking naar concrete projecten en acties.
- Het vormen van één van de bouwstenen voor de Omgevingsvisie.
- Het motiveren van de inbreng van groen en water binnen ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het vastleggen van de uitgangspunten voor inrichting, beheer en bescherming van groen en water.

Het Beleidsplan Groen & Water is een beleidsdocument waarin een brede **langetermijnvisie** op groen en water in de gemeente is vastgelegd. Het gaat dan om zowel de intrinsieke waarden en functies als visueel-ruimtelijke aspecten. Het Beleidsplan vormt zodoende de kapstok waaraan andere (beheer)plannen en projecten voor groen en water worden opgehangen.

Maar evenzeer levert het plan waardevolle input voor plannen en projecten van andere vakdisciplines en motiveert de **meerwaarde van groen en water**. Zo levert het beleidsplan input voor de vergroening van stenige buurten, de opvang van hemelwater of legt de basis voor bescherming van cultuurhistorisch waardevol groen of belangrijke waterverbindingen. Ook biedt het plan **richtlijnen** in geval vanuit een ander vakgebied een ruimtelijke claim wordt gelegd op groen of water. Tot slot legt het plan vast wat de belangrijke vertrekpunten zijn voor de inrichting, het beheer en de bescherming van het openbare groen en water. Zodoende geeft het plan indirect houvast voor de dagelijkse uitvoering.

¹ Beheerplan Groen (2021) geeft aan dat er veel achterstanden in het groenonderhoud bestaan en komende jaren extra investeringen nodig zijn om kapitaalvernietiging te voorkomen.

² Groenbeleid 2011-2015 'Kansen voor het groen in Oegstgeest'.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

1.3 Afbakening

Het Beleidsplan Groen & Water heeft voor wat de visie en ambities betreft betrekking op al het groen en water binnen de gemeente. Dus niet alleen groen en water op gemeentegrond, maar ook op de terreinen van andere instanties of particulieren binnen de gemeente. Echter als het gaat om de uitwerking naar concrete projecten en acties, dan richt het plan zich met name op het **openbaar groen en openbaar water** van de gemeente zelf³.

Voor wat betreft het vakgebied groen is het plan alomvattend. Voor het water geldt dat het accent ligt op de betekenis voor de visueel-ruimtelijke structuur en de waarde voor beleving, gebruik, waterberging en flora en fauna. Beleid voor de waterkwantiteit en -kwaliteit is vastgelegd in het regionale Integrale Waterketenplan⁴ (IWKp 2019-2023) en het Basis Rioleringsplan (BRP) Oegstgeest 2022.

Voor zowel het bomenbeleid als het groenbeheer bestaan recente vastgestelde plannen⁵. Dit betekent dat het voorliggende Beleidsplan zich voor wat betreft deze onderwerpen beperkt tot het vastleggen van de hoofdlijnen en verder volstaat met verwijzing naar de betreffende plannen.

1.4 Status

Met het vaststellen van de inhoud van het Beleidsplan Groen & Water ligt het beleid voor het openbaar groen en water vast. Het is daarmee het **uitgangspunt** in toekomstige discussies over het groen en water en vormt vanuit het beleidsveld groen en water de **onderlegger**⁶ voor de Omgevingsvisie, andere ruimtelijke plannen of beleidsplannen en gemeentelijke regelgeving (bv. APV, Bomenverordening, Verordening hemel- en grondwater). De centrale insteek van het beleidsplan is om op basis van integraliteit en samenwerking vanuit **het principe 'groen-blauw, tenzij...'** in te spelen op maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.

³ Zowel bebouwde kom als het buitengebied (Elsgeesterpolder).

⁴ De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude en Voorschoten stelden samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland een Integraal Waterketenplan (IWKp) op. Het beleid van drinkwaterbedrijven Dunea en Oasen is waar mogelijk geïntegreerd in dit plan.

Om dit blijvend te kunnen doen, is een algehele actualisatie na in ieder geval 10 jaar op zijn plaats. In de tussenliggende periode vinden – indien nodig – aanscherpingen plaats.

1.5 Proces van totstandkoming en participatie

Voorafgaand aan het opstellen van het Beleidsplan Groen & Water en het inkleuren van de ambities is ruimte geboden voor het meedenken door **inwoners, maatschappelijke organisaties, ambtenaren** en de raadsfracties. Er is gekozen voor participatievormen waarbij zoveel mogelijk inhoudelijke input werd verzameld:

- Inwoners (159 respondenten) hebben door het invullen van een enquête via het digitale bewonerspanel 'Doe Mee Oegstgeest' hun mening gegeven en aandachtspunten benoemd. De resultaten ervan zijn daar ook in te zien.
- Diverse maatschappelijke organisaties, **BIJLAGE I, Betrokken organisaties**, zijn vooraf gevraagd hun wensen of aandachtspunten schriftelijk kenbaar te maken. Tijdens een fysieke bijeenkomst hebben zij vervolgens actief meegedacht over het eerste concept van het plan.
- De Raad is via een raadsinformatiebrief en een beeldvormende bijeenkomst betrokken.
- Hoogheemraadschap van Rijnland heeft tijdens enkele bilaterale overleggen meegedacht evenals de gemeentelijke collega's van de Teams Beheer & Onderhoud, Bestuur & Strategie, Maatschappij en Ruimte.

De belangrijkste uitkomsten en aansprekende citaten uit deze participatie zijn steeds per onderwerp in het betreffende hoofdstuk verwerkt.

⁵ Bomenbeleidsplan (2018); Beheerplan Groen (2021) incl. meerjarenplanning, financiële doorrekening, ambities en maatregelen.

⁶ Aanvullend hierop geldt voor het beleidsveld water dat het Integrale Waterketenplan en het gemeentelijke Basis Riolerings Plan (BRP) richting bepalend zijn (zie ook §1.3). Verder geldt dat het nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie beleidsbepalend is met de hierin opgenomen ambitie om groen en water zoveel mogelijk te verbinden ('meekoppelkansen').

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

2. KADERS

Net als voor de andere kapitaalgoederen van de gemeente als wegen, civiele kunstwerken, sport, spelen en verlichting gelden er voor het openbaar groen en water wet- en regelgeving en beleid waarnaar moet worden gehandeld. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de uitgangspunten vanuit de wettelijke kaders, het provinciaal beleid en overkoepelend gemeentelijk beleid.

Wat geven onze inwoners ons mee?

- Ik ben best tevreden over de manier waarop Oegstgeest zijn groen en water beheert. Alleen het schonen van de sloten moet op een diervriendelijke manier gebeuren. De kikkers en de rest van het leven in het water verdwijnt nu met de bagger.
- Hou het dorp zo mooi groen, zorg dat het water kan wegvloeien en stimuleer het verminderen van tuinbestrating en behoud de parken en het groen dat er al is.

Wandelpad op landgoed Oud-Poelgeest

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

2.1 Wet- en regelgeving

Het beheer van openbaar groen en water vindt plaats binnen de volgende wettelijke kaders en beleid:

- Nieuwe Burgerlijk wetboek (NBW).
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Wet natuurbescherming (WNB).
- Kaderrichtlijn water (KRW).
- Omgevingswet (OW).
- Natuur- en biodiversiteitsbeleid provincie Zuid-Holland (PZH).
- Water- en natuurbeleid Hoogheemraadschap van Rijnland (HR).

Voor een korte uitleg per item wordt verwezen naar [BIJLAGE II, Wet- en regelgeving](#).

2.2 Uitgangspunten overkoepelend gemeentelijk beleid

Het Ambitiedocument ([2021](#)) – als voorloper van de gemeentelijke Omgevingsvisie –, de Erfgoednota ([2021](#))⁷, de nota Duurzaam Oegstgeest ([2017](#)) en het beleidsplan sociaal domein ‘Samen Oegstgeest’ ([2021](#)), stellen de algemene kaders voor het groen- en waterbeleid. Het gaat om de volgende **vertrekpunten**:

- Erfgoed, groen en water zijn sterk met elkaar verbonden. De opgave is om enerzijds de landgoederen met elkaar te **verbinden** door op plekken waar kansen zijn de groen-structuren te versterken en te durven kiezen voor groen en anderzijds de blauwgroene structuren te versterken en aan elkaar verbinden (ook buiten de gemeentegrenzen) in zowel recreatieve als ecologische zin.
- Het ontwikkelen van een **gezonde leefomgeving** onder de noemer ‘verbonden met elkaar’ waarbij wordt gekeken naar zowel de fysieke (beweging, luchtkwaliteit, toegankelijkheid en nabijheid van nodige voorzieningen) als de sociale gezondheid (sociale interactie, cohesie, veiligheid).

- Het **groene erfgoed behouden** en versterken door onder andere het accentueren van het historische wegenpatroon met groen en het erfgoed bekendheid geven door informatievoorziening in de openbare ruimte.
- Inzetten op een **klimaatbestendige inrichting**⁸ van de openbare ruimte. Werk met werk maken staat hierin centraal. Concreet benoemde acties zijn het actief meewerken aan vergroeningsinitiatieven van inwoners (deelname aan Steenbreek), het vergroenen van schoolpleinen en natuurinclusief bouwen.
- **Gebiedsgerichte benadering** van wijken met respect voor de wijkelijke charme en energie, zodat de voor de wijk juiste voorzieningen aanwezig zijn en activiteiten kunnen plaatsvinden. De gemeente heeft hierin een faciliterende en meewerkende houding.

Voor de relatie met plannen van de andere vakdisciplines wordt verwezen naar [BIJLAGE III, Positie en relatie met andere plannen](#).

Historische groen-blaauwe singelstructuur (Haaswijk)

Park D'Hoogenboom, aangewezen als gemeentelijk groen monument (Louise de Colignylaan)

⁷ Zie ook de [Cultuurhistorische waardenkaart](#) van de provincie.

⁸ Zie ook de Verordening afvoer hemelwater en grondwater Oegstgeest (2021, in ontwikkeling).

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

3. BETEKENIS EN VISIE

Behalve groen en water, vragen ook veel andere voorzieningen ruimte in het openbare gebied. Een gemeente weegt samen met haar inwoners en partners de verschillende belangen en maakt vervolgens keuzes. Hierbij is het belangrijk dat alle functies en waarden van groen en water duidelijk op het netvlies staan. Daarom zetten we als eerste de algemene betekenis van groen en water voor de leefomgeving op een rijtje. Het hoofdstuk besluit met onze visie op groen en water. Visie is een vereiste. Want waar doen we het voor? Wat willen we bereiken? Wat vinden we belangrijk?

Wat vinden onze inwoners?

De meningen lopen op onderdelen uiteen van 'Houd alsjeblieft op met ieder groen stukje vol te bouwen met huizen of aan projectontwikkelaars te verkopen' tot 'Stel het groen open voor kleine bouwprojecten. Je kunt ook hieraan natuur toevoegen'.

Hoogspanningszone Haaswijk ©

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

3.1 Betekenis en functie groen en water

Door bevolkingsgroei, veranderende leefwijze, uitbreiding van woningen en ontwikkelingen op het gebied van onder meer biodiversiteit en klimaat is onze blik op groen en water veranderd. Buiten kunnen bewegen, elkaar ontmoeten, frisse lucht inademen, gezond en prettig voelen, droge voeten houden en warmte of verkoeling kunnen opzoeken. **Groen en water kan dit allemaal leveren!**

Groen en water zijn van grote invloed op de leefomgeving van onze inwoners. Bomen, groenvakken en waterlopen bepalen in sterke mate de belevingswaarde en zijn ondersteunend aan de stedenbouwkundige of landschappelijke structuren. De ligging van het groen en de loop van het water weerspiegelt vaak ook het oorspronkelijke landschap en het cultuurhistorisch erfgoed dat mens en natuur in de loop van vele jaren hebben opgebouwd.

Groen en water zijn basisvoorwaarden voor gezondheid, leefbaarheid en biodiversiteit. In publicaties als 'Recht op groen' en 'Groen Loont'⁹ zijn de waarden van groen – met inbegrip van water – in vier kernbegrippen ondergebracht:

- Groen en water zorgen voor **leefbaarheid**.
- Groen en water dragen bij aan de **gezondheid** van mensen.
- Groen en water hebben waarde voor de **economie**.
- Groen en water hebben waarde voor de **natuur**.

Hieraan kunnen inmiddels twee nieuwe kernbegrippen worden toegevoegd:

- Groen en water zijn onmisbaar voor **klimaatadaptatie**.
- Groen heeft ook relatie tot **energiebesparing** en -opwekking.

Groen en water hebben dus uiteenlopende waarden voor mens, economie en natuur. **BIJLAGE IV, Functies van groen** geeft een overzicht van de functies die voortvloeien uit de waarden die groen heeft of kan vervullen. Al deze functies kunnen weliswaar ook op andere wijze worden vervuld,

maar groen en water doen dat echter tegelijkertijd; afbeelding 3.1 maakt dit op aansprekende wijze visueel.

In de enquête op het [Inwonersplatform Doe Mee Oegstgeest](#) is ook gevraagd welke groen inwoners het meest waardeerden, waar ze meer groen nodig achten en waar meer aandacht aan het groen gegeven mag worden. Navolgende afbeelding geeft de top 5 van de meest genoemde antwoorden per vraag weer.

Meest gewaardeerd	Meer groen	Meer aandacht
Kasteel & landgoed Oud Poelgeest (66x)	Diverse locaties wijk Poelgeest (17x)	Oevers in hele dorp* (17x)
Klinkenbergerplas (47x)	Diverse locaties Nieuw Rhijngeest (16x)	Diverse locaties Nieuw Rhijngeest (10x)
Bos van Wijckerslooth (38x)	Haaswijk (11x)	Wandelpaden Oegstgeesterkanaal (9x)
Endegeest (32x)	Lange Voort incl winkels (11x)	Diverse locaties wijk Poelgeest (8x)
Bos van Rhijngeest (27x)	Irispark (10x)	Klinkenbergerplas (8x)
<i>In totaal zijn 19 locaties genoemd</i>	<i>In totaal zijn 22 locaties genoemd</i>	<i>In totaal zijn 14 locaties genoemd</i>

⁹ Zie websites [Raad voor leefomgeving en infrastructuur](#) en [De Groene stad](#)

Groen Loont!

Afbeelding 3.1, Over de meerwaarde van groen en water (bron: de Groene stad, zie ook de facsheets)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

3.2 Visie groen en water in Oegstgeest

In aansluiting op het Ambitiedocument (2021) geldt als centrale ambitie om Oegstgeest verder te versterken en te ontwikkelen als een **aantrekkelijk groene en waterrijke gemeente** waarbinnen het kleinschalige dorpse karakter, de eigentijdse woonwijken en de historische groen-blauwe structuren sfeerbepalend zijn.

Het gaat dan om een dorp waar het groen en het water tot diep in de haarvaten aanwezig en beleefbaar is. Op deze manier ontstaat een aangename leefomgeving voor mensen, dieren en planten die invulling kan geven aan een breed palet van waarden: leefbaarheid, gezondheid, welvaart, biodiversiteit, historie, klimaat en sociale cohesie. Een dorp met ruimte voor pluk- en kruidentuinen, natuurlijke speelplekken, groene daken en groene gevels. Maar ook een dorp met groen en water dat uitnodigt tot bewegen, ontdekken en ontspannen. Een **netwerk van groen-blauwe verbindingen** gevormd door de vele kleine en grote groengebieden, de lanen, de parken, de historische landgoederen en de waterstructuren door het dorp en naar het omringende (stads)landschap maakt dit mogelijk. Niet alleen voor wandelaars, fietsers en andere recreanten, maar vooral ook voor de gebiedseigen flora en fauna.

Oegstgeest wil uiteindelijk een dorp zijn waar de vele bomen langs de straten en lanen, de parken, landgoederen en grote groenzones, ruim in het groen ingebedde waterlopen en vijvers en het vele particuliere groen samen een vrijwel aaneengesloten, samenhangend groen-blauw raamwerk vormen.

Samenvattend is de primaire inzet van de gemeente gericht op het **creëren van een robuust en gevarieerd raamwerk van groene en blauwe structuren** dat:

- Zorgt voor een zowel groene als waterrijke, aantrekkelijke leefomgeving in alle wijken die uitnodigt voor ontspannende activiteiten en spontane ontmoetingen.
- Ruimte en verbindingsmogelijkheden biedt voor variatie aan gebiedseigen planten en dieren.

- Zorgt voor het opvangen en vasthouden van regenwater en verkoeling biedt bij hoge temperaturen.
- Bijdraagt aan de identiteit en het eigen groen-blauwe karakter van Oegstgeest, waarbinnen historische landgoederen en waterlopen, fraai aangelegde parken en monumentaal groen in hoge mate bepalend zijn.

In de navolgende hoofdstukken 4 tot en met 11 beschrijven we per thema wat nodig is om invulling te geven aan deze visie.

Hazenboslaan ©

Rhijngeesterstraatweg ©

Eli Heimanshof

Hofbrouckerlaan ©

4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR

Een robuust, aaneengesloten en samenhangend netwerk van groen-blauwe structuren zorgt ervoor dat waarden en functies als beleving, gebruik, biodiversiteit en klimaatadaptatie een optimale invulling kunnen krijgen. Dit hoofdstuk beschrijft wat wij verstaan onder het groen-blauwe raamwerk en geeft de huidige en gewenste situatie weer. We sluiten af met onze ambities en hiermee samenhangende beleidsafspraken. De Visiekaart groen-blauwe structuren is een aparte bijlage, voor de toelichtende legenda zie BIJLAGE VI, Legenda visiekaart

Wat vinden onze inwoners?

Verdichting slaat toe, ook in Oegstgeest en dat laat minder ruimte voor natuur. Ik woon in Nieuw Rhijnegeest en zie dat met de bouw van Bio Science en de wijk daar er veel 'natuur' verloren gaat. Het wordt dus minder in plaats van meer. We moeten accepteren dat Oegstgeest (bijna) vol is en dat er weinig plekken meer zijn om te bebouwen. Is een lastige balans tussen natuurlijke omgeving en de wens verder te bouwen en te verdichten.

Boomstructuur langs de Hofdijk

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

4.1 Wat verstaan we eronder?

Het begrip 'groen-blauwe structuur' laat zich het best omschrijven als 'de **samenhang** tussen al het groen en het water met elkaar en de omgeving'. Het gaat dan zowel om punten (bomen en boomgroepen), lijnen (lanen, watergangen) als vlakken (parken, waterpartijen) die gezamenlijk een ruimtelijk en functioneel samenhangend geheel vormen.

Niet al het groen of water heeft dezelfde betekenis voor de structuur. Sommige onderdelen zijn bepalend binnen het gehele dorp ('**hoofdstructuur**'), andere alleen voor een specifieke wijk of buurt ('**nevenstructuur**') en sommige alleen voor een individuele straat of pleintje ('**leefomgeving**'). Bij het samenstellen van de groen-blauwe structuurvisiekaart is steeds dit onderscheid gemaakt, zowel voor het groen als het water. Aangezien het een 'visiekaart' betreft, zijn alleen de hoofd- en nevenstructuren (zie navolgende tabel) in het kaartbeeld opgenomen; de elementen die een rol spelen op het niveau van de directe woon- of leefomgeving zijn dus niet aangeduid¹⁰.

Het belang van het vastleggen van de groen-blauwe structuur en benoemen van **wensen en kansen** is groot: de groen-blauwe structuur is medebepalend voor de identiteit en leefbaarheid van Oegstgeest. Het laten verdwijnen, aantasten of niet realiseren van deze groen-blauwe structuren heeft hiervoor vèr-strekkende gevolgen.

Bij het aanwijzen van de groen-blauwe structuur is steeds aangehaakt bij de landschappelijke en stedelijke ontwikkeling, de cultuurhistorie en de waarden van het groen en het water. Het gaat om groenvoorzieningen die verbonden zijn met rivieren, kanalen, plassen, verbindingswegen, cultuurhistorisch waardevolle paden of wegen, landgoederen, parken of andere waardevolle objecten of gebieden. Ook openbaar groen dat van belang is voor spelen, ecologie, recreatief routenetwerk of infiltratie van water is opgenomen op de groen-blauwe structuurvisiekaart.

Op die locaties waar kansen liggen voor herstel, versterking of ontwikkeling van de groenstructuur is dit aangeduid als **gewenste verbinding of uitbreiding** van de groen-blauwe structuur.

NAAM	Groen-blauwe structuur		Overig groen en water
NIVEAU	Gemeente	Wijk of buurt	Straat
LEGENDA-ONDERDEEL	Hoofdgroenstructuur Hoofdwaterstructuur Markante bomen Landschappelijk lint Groene en blauwe verbindingen	Nevengroenstructuur Nevenwaterstructuur Markante bomen Landschappelijk lint Groene en blauwe verbindingen	Woonomgevingsgroen Woonomgevingswater
STATUS	Niet uitwisselbaar Uitsluitend voor groen-blauwe functies en waarden	Beperkt uitwisselbaar Groen-blauwe functies en waarden prevaleren, maar met ruimte voor niet-strijdig meervoudig ruimtegebruik	Uitwisselbaar Flexibele invulling met andere functies en waarden is mogelijk

De kaart (zie kaartuitsnede, afbeelding 4.1) legt daarmee niet alleen vast wat de bestaande groen-blauwe structuren zijn, maar geeft ook de **groen-blauwe wensen** aan. Hierbij is steeds zoveel mogelijk aangesloten op bestaande ruimtelijke visies en plannen, waarin vaak al ideeën of afspraken zijn vastgelegd over het groen en het water. Deze wensen en kansen zijn nu primair aangeduid vanuit het groene vakgebied en vanuit het waterbeheer¹¹. Bij het maken van concrete plannen voor deze locaties moet dus nog een afweging plaatsvinden met andere belangen.

¹⁰ Uitwerking naar element- en vakniveau kan een vervolgstap zijn als uitwerking van het beleidsplan.

¹¹ Water- en rioolbeheer gemeente Oegstgeest; Hoogheemraadschap Rijnland.

Landgoederen en buitenplaatsen (Kasteel Endegeest)

Historische watergangen (Haarlemmertrekvaart)

Groenarchitectuur in de openbare ruimte (Emmaplein)

Landschappelijk groen (Jan Wilsparck)

4.2 Wat is de huidige situatie?

In de **huidige situatie** geldt dat er een goede basis ligt voor het realiseren van het na te streven 'robuuste aaneengesloten groen-blauwe raamwerk'. Echter: het komt nog geregeld voor dat groengebieden, parken of bomenrijen een geïsoleerde ligging kennen, verbindende schakels ontbreken of dat waardevolle structuren in de loop der jaren 'verbrokkeld' zijn en hierdoor nog maar beperkt zichtbaar of functioneel. Ook zijn soms in het (recente) verleden keuzes gemaakt die negatief uitpakken voor de groen-blauwe structuur, zoals de verdwenen verbindingen tussen Endegeest en Rhijngest of de onzichtbaar geworden Pastoorswetering. Positieve punten zijn dat er realistische kansen liggen om ontbrekende schakels te realiseren – zowel binnen Oegstgeest als met de bredere omgeving – en om de kwaliteit van de bestaande groen-blauwe structuur te

verbeteren. In kwantitatief opzicht kan de gemeente Oegstgeest met recht als 'rijk aan groen en bomen' betiteld worden met de kengetallen van 85 m² gemeentelijk groen/woning (landelijke richtlijn = 75 m²/woning) en 0,53 gemeentelijke bomen per inwoner (landelijk gemiddelde = 0,5 boom/inwoner). Zie BIJLAGE V, Groene kengetallen Oegstgeest voor een toelichting.

Wat vinden onze inwoners, belangenorganisaties?

Als 'groene' organisaties vinden we het heel belangrijk dat niet alleen de afzonderlijke grotere en kleine gebieden optimaal worden ingericht en beheerd, maar dat dit ook geldt voor de verbindingen tussen deze 'hotspots': de voor de ecologie van belang zijnde verbindingsslinten.

In de enquête op het Inwonersplatform Doe Mee Oegstgeest is ook gevraagd welk belang wordt gehecht aan het gemeentelijk groen en water. Onderstaande tabel geeft de uitkomsten weer.

Groen en water ...	Heel belangrijk	Belangrijk	Niet belangrijk	Geen mening
 Om naar te kijken	70,7%	27,4%	1,9%	0%
 Om in te spelen en sporten	44,5%	43,9%	10,3%	1,3%
 Voor de natuur	78,2%	19,2%	1,9%	0,6%
 Als afscherming	34%	36,6%	25,5%	3,9%
 Als klimaatbijdrage	81,7%	17%	0,7%	0,7%
 Om hond uit te laten	18,7%	38%	37,3%	6%
 Om te wandelen of fietsen	73,3%	26%	0,7%	0%
 Als bijdrage aan gezondheid	79,1%	19,6%	1,4%	0%
 Als meerwaarde van woning	35,1%	39,1%	19,9%	6%
 Om te varen	17,4%	43,6%	31,5%	7,4%
 Om te vissen	5,4%	18,8%	56,4%	19,5%

Wensbeelden groen-blauwe structuren

Op het landschap geïnspireerde groen-blauwe aanleg vormt een verbindende schakel en vervult uiteenlopende functies (Annie M.G. Schmidtlaan)

Brede verbindende waterloop met natuurlijke oever vormt ruimtelijke eenheid met culturele laanbeplanting (Hofbrouckerlaan)

Afbeelding 4.1. Uitsnede van de Visiekaart (versie 23 nov) met aanwezige groen-blauwe structuren en de gewenste groene verbindingen, zie BIJLAGE VI, Legenda visiekaart voor legenda en toelichting.

Korte karakteristiek groen-blauwe hoofdstructuur Oegstgeest

Kenmerkend is de bijzonder nauwe verwevenheid van groen en water, waarbij de lange lijnen van het water veelal worden begeleid door brede groene zones en grotere groengebieden als basis voor een robuust groen-blauw raamwerk. De belangrijkste **blauwe dragers** hierbinnen worden gevormd door de ruim in het groen ingebedde Klinkenbergerplas, de Haarlemmertrekvaart, het Oegstgeesterkanaal en de Oude Rijn. De belangrijkste **groene dragers** binnen het raamwerk zijn de landgoederen Oud Poelgeest, Endegeest en Rhijngest, de groene 'hoogspanningszone' die Haaswijk en Poelgeest doorsnijdt en de multifunctioneel ingerichte groenzone langs de A44.

Hierbinnen bevinden zich vervolgens zowel **historische groengebieden** (bos van Wijckerslooth, Hofdijck, singels Haaswijk en polders Poelgeest) als **eigentijdse wijkparken** (Mien Ruyspark, F.B. Hotzpark, Jan Wilsparck, Irispark, Hofbrouckerpark, Vroege Vogelsparck en Landskroon), die samen met het buitengebied (Elsgeesterpolder, Klinkenbergerplas) in belangrijke mate het specifieke groen-blauwe karakter van Oegstgeest inkleuren. Aanwezige **lanen, straatbomen en kleinere watergangen** zorgen plaatselijk al voor groen-blauwe verbindingen tussen voornoemde gebieden. Aanvulling en verbetering van deze onderdelen is echter noodzakelijk om te komen tot een volwaardig fijnmazig netwerk dat tal van **verbindingen** legt binnen het nagestreefde groen-blauwe raamwerk.

Ondanks de goede basis is er op verscheidene plekken sprake van **ontbrekende schakels, onbenutte kansen en afbrokkeling** van de oorspronkelijke kwaliteiten. Het gaat dan bijvoorbeeld om slecht ontwikkelde bomen, 'sleets' geworden beplantingen en parken, 'gaten' in de begeleidende bomenstructuren langs wegen, 'onzichtbaar' water, stenige buurten (Buitenlust, Nieuw Rhijngest) en aantasting van de oorspronkelijke groen-ruimtelijke allure van diverse landgoederen.

4.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal binnen het beleid voor de groen-blauwe structuur:

- Behoud, versterking en ontwikkeling van een zoveel mogelijk samenhangend en robuust netwerk van groen en water, zodat de vele functies en waarden van het groen (beleving, oriëntatie, gebruik, identiteit, biodiversiteit, verbindingen, klimaat) en water (beleving, identiteit, gebruik, biodiversiteit, verbindingen, klimaat) het best tot uiting kunnen komen.
- Het areaal groen en water blijft minimaal gelijk of wordt groter.
- Daar waar particuliere tuinen geen bijdrage (kunnen) leveren, krijgt behoud van areaal de hoogste prioriteit. Daarnaast zijn in dit soort gebieden een hoge kwaliteit van het openbare groen en toepassing van zowel gevel- als dakgroen doorslaggevend voor een duurzaam gezonde leefomgeving.

4.4 Hoe geven we er invulling aan?

Waar mogelijk worden groengebieden, waterpartijen, groene en blauwe lijnen en groene parels 'aan elkaar geknoopt' door begeleidende (boom)beplantingen langs wegen en straten – voor zoverre passend – door te zetten, ontbrekende schakels toe te voegen en zo mogelijk aansluiting te zoeken met de particuliere parken en landgoederen, groengebieden van buurgemeenten en het landschap van het buitengebied. Ook het vergroenen van gevels of daken kan hierbij van toegevoegde waarde zijn.

TABEL 4.1 – Beleid Groen-blauwe structuur

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. De groen-blauwe structuren worden gekoesterd, kennen een duurzame inrichting en krijgen prioriteit vanuit beheer.	Prioritering en planning op basis van het Meerjaren Onderhoudsplan om achterstanden in te lopen en inrichting te verbeteren.

TABEL 4.1 – Beleid Groen-blauwe structuur

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
2. Hoofdstructuren ¹² zijn niet inwisselbaar voor andere functies; nevenstructuren zijn beperkt inwisselbaar. Nadruk ligt op instandhouding en creëren van kansen voor versterking en uitbreiding. Deze kansen zijn op hoofdlijnen aangeduid op de Visiekaart groen-blauwe structuren.	Verder uitwerken Visiekaart Groen-blauwe structuren of inspiratiedocumenten per wijk of deelgebied. Spelregels voor duurzaam behoud en inpassing (in afstemming met de uitkomsten risicodialogo Deltaplan ruimtelijke adaptatie).
3. In geval wegens zwaarwegend maatschappelijk belang hoofd- en nevenstructuurgroen of -water moeten wijken, vindt compensatie plaats met aandacht voor versterking van de biodiversiteit.	Instellen Groenfonds; inclusief opstellen spelregels voor de wijze van compensatie en besteding van gelden bij financiële compensatie van groen ¹³ .
4. Ruimtelijke ontwikkelingen worden aangegrepen als kansen om de groen-blauwe structuren te versterken, uit te breiden of ontbrekende schakels te realiseren; hierbij gelden zowel kwantiteits- als kwaliteitsnormen.	Voorbeeldlocaties of pilotprojecten versterking en ontwikkeling groen-blauwe structuur. Technische en kwalitatieve specificaties Natuur-inclusief bouwen (in afstemming Risicodialogo Klimaatadaptatie).
5. Minimaal het huidige groenareaal behouden en streven areaal te vergroten.	In Omgevingsvisie vastleggen om bij nieuwbouw groen- en wateraspecten (zoals effecten, compensatie, versterking t.a.v. kwaliteit of realiseren ontbrekende schakels) integraal en gelijkwaardig mee te wegen.
6. Borging van het groen-blauwe raamwerk in de Omgevingsvisie.	Opnemen groen-blauwe raamwerk (incl. kansen) in Omgevingsvisie. Realiseren raamwerk benoemen als één van de doelen voor bovenplanse verevening.

¹² De hoofdstructuur van het Hoogheemraadschap Rijnland is niet door de gemeente aan te passen en ligt vast in de Keur.

¹³ De spelregels voor water liggen vast in de Keur van het Hoogheemraadschap: Berging Rekening Courant afspraak (compensatie bij demping of aanleg extra afvoerend oppervlak)

5. PARKEN EN LANDGOEDEREN

De parken, landgoederen en grote groengebieden in Oegstgeest vormen één van de dragers van de groen-blauwe structuur in Oegstgeest en zijn onderdeel van de landgoederenzone in de stedelijke regio van Leiden en Den Haag. Deze groengebieden zijn in belangrijke mate bepalend voor de kwaliteit van de leefomgeving in Oegstgeest. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de specifieke rol en betekenis van de parken, landgoederen en grote groengebieden binnen Oegstgeest.

Wat vinden onze inwoners?

- Zou er gekeken kunnen worden naar het Vroege Vogelspark in Poelgeest? Het park is niet leuk ingericht, waardoor er weinig in het park gebeurt (behalve uitlaten van honden). Zou leuk zijn als het anders wordt ingericht met bankjes, looppaden.
- Verbetering van de ecologische verbindingen tussen deze landgoederen. Nieuwe parken moeten zich kunnen ontwikkelen tot rijke natuurgebieden.

Oud Poelgeest ©

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

5.1 Wat verstaan we eronder?

Oegstgeest ligt op het snijpunt van een aantal belangrijke landschappelijke en ecologische verbindingen. Het is gelegen daar waar de oude **strandwallen** samenkomen met de Oude Rijn en uitlopers van het **veenweidegebied**. In het noordoosten liggen de polders Poelgeest en de Kagerplassen. Noordwestelijk grenst Oegstgeest aan de Elsgeesterpolder en de bollenstreek. In het zuidoosten ligt de historische vestingstad Leiden. Een streek waar al eeuwenlang graag in het groen wordt gewoond. Dit heeft geleid tot een groot aantal landgoederen, parken en grote groengebieden die het aanzicht van Oegstgeest en de ruimere regio bepalen, zie tabel 5.1.

Tabel 5.1 – Parken, landgoederen en grote groengebieden

In beheer bij gemeente		In beheer bij anderen	
<u>Bos van Wijckerslooth</u>	3,7 ha	Oud Poelgeest	13,5 ha
F.B. Hotzpark, Mien Ruyspark en houtwallen Haaswijk	4,2 ha	Endegeest	30,7 ha
Park Landskroon	4,3 ha	Bos Rhijnegeest	8 ha
Hofbrouckerpark	4,3 ha	Hendrik Kraemerpark	3,4 ha
Klinkenbergerplas, incl water	56 ha	Rijnweyde	1,9 ha
Jan Wilsparc en Jan David Zocherparc (hoogspanningszone)	6,1 ha	Dorpsweide Valkenburg (gem. Katwijk)	14,8 ha
Irispark	5,4 ha	Leidse Hout incl. Heempark (gem. Leiden)	20,9 ha
Vroege Vogelsparc	4,5 ha	Polders Poelgeest (gem. Teylingen)	18 ha
		Begraafplaatsen Willibrord kerk, Groene Kerkje (oud + nieuw)	2,4 ha
TOTAAL	88,6 ha	TOTAAL	113,6 ha

Kenmerkend voor deze gebieden zijn de vele, vaak oude bomen en de parkachtige aanleg met grote grasvelden, waterpartijen en bossen. Het groen is hierdoor **lommerrijk**, gevarieerd en heeft plaatselijk een rijke ondergroei van **stinzenplanten**, biedt plaats aan een rijke en gevarieerde **vogelfauna**, een grote diversiteit aan **paddenstoelen** en een goed ontwikkeld bodemleven. Deze parkachtige sfeer met groen-architectonische allure is ook geregeld toegepast in het later aangelegde stedelijk groen bijvoorbeeld in de vorm van brede waterpartijen en laanprofielen met fraaie **zichtlijnen**.

5.2 Wat is de huidige situatie?

Het beeld van de parken en landgoederen is hoofdzakelijk cultureel en traditioneel met plaatselijk een meer natuurlijk karakter. Bij diverse gebieden is duidelijk sprake van een wat **'verwaarloosde, sleetse' uitstraling** en verarming van de oorspronkelijke allure (o.a. landgoed Endegeest, landgoed Rhijnegeest, Mien Ruyspark). Bezuinigingen, veranderingen in gebruiksvormen en -intensiteit en het ontbreken van een lange termijn aanpak zijn hier oorzaken van. Hierdoor komen zowel de culturele als natuurlijke kwaliteiten van deze terreinen minder uit te verf en is er achterstallig onderhoud ontstaan.

Verbindingen tussen de landgoederen zijn geregeld onvoldoende of ontbreken soms in zijn geheel. Te denken valt aan verbindingen tussen het Bos van Wijckerslooth en Landgoed Oud Poelgeest of tussen landgoed Endegeest en landgoed Rhijnegeest. Ook zijn er **onvoldoende verbindingen tussen** de verschillende parken en groengebieden, zowel in functioneel, recreatief als ecologisch opzicht. Voorbeelden hiervan zijn ontbrekende schakels in een doorgaande groenzone langs het Oegstgeesterkanaal of tussen de hoogspanningszone Haaswijk en de Poelgeester polders.

Vanuit de Landschapstafel Leidse Ommelanden wordt in **regionaal verband** gewerkt aan het project 'Verbinden van de landgoederen in de regio'¹⁴ met als doel om de beleefbaarheid van de landgoederenzone te versterken, onderling verbindende routes te realiseren en waar mogelijk oude vaarten terug te brengen (zie ook § 11.2).

Wegnemen achterstallig onderhoud en verbeteren inrichting (wijkpark Willem de Zwijgerlaan)

Meer ruimte geven voor ecologisch groen, aanbrengen zonering tussen intensief en extensief en wegnemen achterstallig onderhoud (Irispark)

5.3 Wat willen we er mee?

De volgende **ambities** staan centraal voor de parken, landgoederen en grote groengebieden:

- Meer ruimte bieden voor biodiversiteit door meer aandacht voor diversiteit in soorten, ecosystemen en structuren zoals het creëren van geleidelijke overgangen tussen hoge en lage begroeiingen en natte en droge terreinen.
- Zorgen voor meer robuuste groen-blauwe verbindingen tussen de parken, landgoederen en grote groengebieden zodat ze zowel ecologisch als recreatief verbonden worden.
- Inrichting, beheer en gebruik beter op elkaar afstemmen.
- De aangewezen parken ('groene parels' op de Visiekaart Groen-blauwe structuren) krijgen een aparte status als zijnde 'groene parel', waarbij – naast een hoogwaardige inrichting en zorgvuldig beheer – de ecologische waarden bijdragen aan de (h)erkenning en functionaliteit.

¹⁴ Gemeente Oegstgeest is trekker van dit project.

5.4 Hoe geven we er invulling aan?

De parken, landgoederen en grote groengebieden zijn in beheer bij verschillende partijen. De functies die deze bijzondere groengebieden vervullen voor de inwoners en bezoekers en ook de flora en fauna laten zich echter niet door beheergrenzen leiden. **Samenwerking** met de andere terreinbeheerders is voor de gemeente randvoorwaardelijk om invulling te kunnen geven aan de hiervoor genoemde ambities.

TABEL 5.2 – Beleid Parken, landgoederen en grote groengebieden

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Koesteren, versterken en ontwikkelen van de unieke waarden voor cultuur, natuur, bodem en recreatie.	Opstellen of actualiseren beheer- en herstelplannen voor alle gemeentelijke parken en het bos van Wijckerslooth en de Hofdijkzone.
2. Optimaal benutten van parken, landgoederen en grote groengebieden voor het verhogen biodiversiteit en invulling geven aan klimaatadaptatie.	Instellen zonering cultureel/natuurlijk en intensief/extensief voor inrichting en beheer. Inrichtings- en verbeteringsvoorstellen met prioriteit voor het Irispark, Hofdijkzone, Vroege Vogelspark en Jan Wilsparc (in combinatie met mogelijke verkabeling). Onderzoeken mogelijkheden om Park Landskroon in noordelijke richting uit te breiden met de groenzone parallel aan de A44 en in verbinding te stellen met de wijk Buitenlust.
3. Inzetten op het onderling verbinden van de grote groengebieden door het realiseren van de aangeduide kansen op de groen-blauwe structuurvisiekaart.	Uitwerken Groen-blauwe structuurvisiekaart tot concrete voorstellen (eventueel te koppelen aan uitwerkingen per wijk of deelgebied, zie H4).

TABEL 5.2 – Beleid Parken, landgoederen en grote groengebieden

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
4. De gemeente neemt het voortouw om actief de samenwerking te zoeken om de gewenste verbindingen en aanpassingen over de gemeentegrenzen heen te kunnen realiseren.	Voortzetten samenwerking met andere terreinbeheerders en deelname regionaal groen platform met buurgemeenten en terreinbeherende instanties (Landschapstafel Leidse Ommelanden) Uitvoering geven aan regionaal project 'Verbinden landgoederen' (Landschapstafel Leidse Ommelanden).
5. De aangewezen parken krijgen een status als 'groene parel'.	Plan van aanpak 'Parkenplan groene parels' dat per groene parel de kwaliteiten, kansen en verbeterpunten benoemt. Combineren met een communicatiestrategie om de bekendheid van de groene parels breed onder de aandacht te brengen.

6. BIODIVERSITEIT

Bij discussies over groen gaat het vaak over biodiversiteit: de diversiteit aan soorten planten en dieren. Maar al die soorten staan niet los van elkaar, ze zijn met elkaar verbonden en met hun omgeving, in een samenhangend systeem, het ecosysteem. In dit hoofdstuk beschrijven we de betekenis van het openbaar groen en water in Oegstgeest voor de biodiversiteit en hoe we daar mee willen omgaan.

Wat vinden onze inwoners?

- Geen grasparken maar mooie biodiverse parken, ook met fruitbomen.
- Het openbaar groen moet overal waar mogelijk ingericht en beheerd worden voor natuur, vindt 50% van de respondenten, 43% vindt dat alleen op bepaalde plaatsen extra ruimte voor natuur moet worden gemaakt, 4% vindt dat natuur buiten het dorp hoort en 3% vindt het goed zoals het nu is.

Jan Wilsparck (c)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

6.1 Wat verstaan we eronder?

Zonder bijen en insecten geen bestuiving van gewassen en daarmee geen vruchten. Natuurlijke vijanden onderdrukken plaaginsecten zoals lieveheersbeestjes die luizen eten en mezen die (eikenprocessie)rupsen eten. Verlies van biodiversiteit, zowel boven- als ondergronds, is dus meer dan alleen het verlies van zeldzame soorten. **Hoe minder oorspronkelijke soorten, hoe instabieler een ecosysteem.** Los van de onmisbaarheid van organismen voor het voortbestaan van de mensheid, is alleen al de intrinsieke waarde van organismen voldoende reden op zich om behoud van biodiversiteit na te streven.

Het is dus in brede zin een absolute noodzaak om de biodiversiteit te beschermen en zo bijbehorende ecosystemen in stand te houden, want alleen op die manier kunnen soorten voortbestaan en de bijkomende producten en diensten van ecosystemen beschikbaar blijven.

Voorbeelden om ecosystemen in stand te houden, zijn het toepassen van inheemse soorten, het aanbrengen van variatie in (natuurlijke) beplantingsvormen en het uitvoeren van ecologisch groen- en waterbeheer. Een **gezond bodemleven** en het volgen van de natuurlijke processen (successie) is een belangrijke randvoorwaarde om dit mogelijk te maken.

Daar waar het landelijk gebied intensief wordt gebruikt, is de bebouwde kom steeds vaker een plek waar bijzondere planten en dieren hun voedsel en rust- en voortplantingsplekken vinden. Denk aan vleermuizen en mussen die in gebouwen verblijven en vaak bommenrijen gebruiken om te navigeren. Cultureel groen zoals kort gemaaid gazons, groen zonder bloemen en bessen of niet-gelaagd bos(plantsoen) bestaat vaak uit slechts enkele soorten en heeft daardoor een lagere biodiversiteit. **Natuurlijk (beheerd) groen biedt meer ruimte voor biodiversiteit.**

6.2 Wat is de huidige situatie?

Bodem, landschap en de aanwezigheid van planten- en diersoorten hangen nauw samen. Voor Oegstgeest zijn met name de **zandige strandwallen** met een diepe grondwaterstand en de hiertussen gelegen **licht-kleiige en venige strandvlaktes** met een ondiepe grondwaterstand bepalend (zie afbeelding 6.1).

Insectvriendelijke vaste planten in de straat (Laan van Oud Poelgeest ©)

Natuurvriendelijke oever (Jan Wilsparck ©)

Benutten kansen voor uitbreiden ecologisch maaibeheer in de wijken (Jan Wolkerslaan)

Oeverwaluwand (Klinkenbergerplas). Op meer locaties aanbrengen van faunavoorzieningen is belangrijk voor de (potentieel) aanwezige soorten

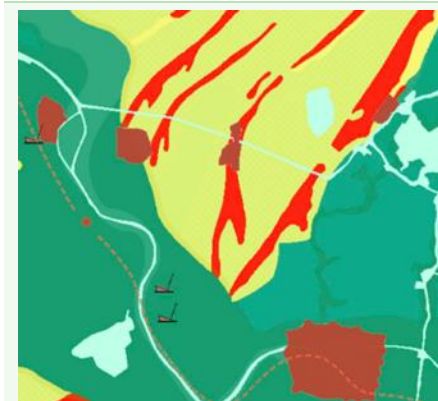
Afwijkingen hierop vormen de wijk Nieuw Rhiingeest met een meer kleiige en de wijk Poelgeest met een venige, drassige ondergrond. Ook in een verstedelijkte omgeving als die van Oegstgeest vertaalt deze oorsprong zich ter plaatse van de groengebieden in veel gevallen nog steeds naar de aanwezigheid van **gebiedseigen karakteristieke planten- en diersoorten**.

In en direct rond gemeente Oegstgeest liggen geen Natura 2000-gebieden; de dichtstbijzijnde gebieden liggen langs de kust (Meijndel, Coepelduinen en duinlandschap Kennemerland).

De provincie werkt aan natuur voor nu en later. Zo wordt natuur in de duinen, de landgoederenzone, de delta en de veenweiden versterkt, beschermd en met elkaar verbonden tot het **Natuurnetwerk Nederland** in Zuid-Holland (zie afbeelding 6.2).

De reden hiervoor is dat grote natuurgebieden beter bestand zijn tegen negatieve invloeden, zoals verdroging of overstromingen. Dit aaneengesloten natuurnetwerk van ca. 5.800 ha in de provincie Zuid-Holland moet uiterlijk in 2027 gereed zijn. Er is inmiddels 2.500 ha gerealiseerd. De landgoederen Rhijnegeest, een deel van Endegeest, Oud Poelgeest, het Bos van Wijckerslooth en de polders Poelgeest (gemeente Teylingen) maken deel uit van het provinciale natuurnetwerk. De Elspeesterpolder is aangewezen als belangrijk weidevogelgebied.

Vanuit het huidige beleid heeft de provincie binnen de gemeente Oegstgeest geen nieuw te ontwikkelen ecologische verbindingen aangewezen. Vanuit het bestaande groenbeleid streeft de gemeente evenwel naar versterking en ontwikkeling van een **lokaal ecologisch netwerk** dat aanhaakt op natuur en landschap in de omgeving.

Afbeelding 6.1. Geomorfologie: strandwallen (rood), strandvlakte (geel), oude zee-afzettingen met veen (donkergroen), jonge zee-afzettingen (lichtgroen), water (lichtblauw), nederzettingen (rood-bruin)

Afbeelding 6.2. Ligging gebieden die behoren tot het Nationaal natuurnetwerk (donkergroen) en belangrijk weidevogelgebied (lichtgroen)

Paddenstoelen op boomstam (landgoed Endegeest) ©

Stinzeplanten in Bos van Rhijnegeest (bron: <https://mecoegstgeest.nl/ommetjes/rhijnegeest/>)

Wat is er allemaal te zien in het Bos van Rhijnegeest?

Het Bos van Rhijnegeest is een klein en ogenschijnlijk verwilderd, maar zeer natuurlijk bospark en bezit een grote diversiteit aan flora en fauna. Een groene parel in het overvolle bebouwde westen van het land, die voor de toekomst zeker zo behouden dient te worden.

De flora en fauna van Rhijnegeest lijken beperkt door de verwilderd aandoende maar zeer natuurlijke aanblik, maar dat is schijn. In het voorjaar kun je allerlei stinzeplanten vinden, zoals sneeuwklokjes, lenteklokjes, krokussen, narcissen, bosanemonen, gevlekte aronskelk en wilde hyacinten. Het bos is ook het verblijf van vele zangvogels, zoals het winterkoninkje, roodborstje, zwartkop en grote zanglijster. Halsbandparkieten, houtduiven, grote bonte spechten en kauwen maken alle dankbaar gebruik van elkaars kunstwerken! Bijna dagelijks zijn roofvogels te zien als buizerd, torenvalk en een bosuil. Tegen de schemering zie je verschillende soorten vleermuizen. Zij overwinteren en slapen overdag in holle bomen. Uniek in dit bospark zijn zeker ook de paddenstoelen, wel meer dan 100 soorten.

Bron: [IVN Leidse regio](#)

6.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal ten aanzien van het beleid voor biodiversiteit:

- De huidige biodiversiteit (boven- en ondergronds) minimaal behouden en waar mogelijk versterken.
- Gemeentelijk groen en water – met name in de groen-blauwe structuren – meer natuurlijk aanleggen en onderhouden (o.a. meer natuurvriendelijke oevers en bermen).
- Stimuleren of faciliteren van initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties om de biodiversiteit op hun eigen terrein, tuin of balkon te vergroten.

6.4 Hoe geven we er invulling aan?

Biodiversiteit in het groen, water en de openbare ruimte betekent:

- Meer toepassen van **inheemse soorten**: dit zijn in het algemeen soorten die goed kunnen gedijen en deze zorgen daarmee voor vitale beplantingen en bomen. De soortkeuze expliciet afstemmen op de aanwezige grondslag, maar ook bewust ruimte reserveren voor spontane vestiging van soorten. Dit geldt ook voor het sortiment van dak- en gevelvegetaties.
- Zorgen voor **variatie** aan (natuurlijke) beplantingsvormen door te variëren in kleur, bloeitijd, vrucht, hoogte maar ook door afwisseling in dichte en open structuren zodat voor veel verschillende vogels, kleine zoogdieren, vleermuizen, vlinders, libellen, bijen en andere insecten er voedsel, een schuil-, rust- of voortplantingsplaats te vinden is.
- Uitvoeren van **natuurlijk** (meer ecologisch) **beheer** waarbij wordt gestuurd op de hiervoor genoemde kenmerken. Vooral bij grasbermen, oevers en in percelen bosplantsoen liggen hier kansen (bv. door sinusmaai-beheer¹⁵, blad laten liggen, mulchen, creëren van locaties met overjarige vegetaties en bodemrust). Maar ook op verhardingen zijn her en der planten nodig voor bijvoorbeeld insecten ((ge)wildgroei).
- Evenwichtige **afstemming** met de overige functies van het groen; meer natuurlijk groen past niet bij alle ontwerpstijlen, wel kan altijd worden gekeken in hoeverre er mogelijkheden

zijn om bijvoorbeeld voortplantingsplaatsen (bv. nestkasten) in te passen dan wel ruimte te bieden voor spontane ontwikkelingen.

- Uitbreiden van het areaal aan **ruigte en struweel** voor meer variatie in hoogten en structuren in het groen. Veel diersoorten verblijven graag in **bloeiende en vruchtdragende**, halfhoge en redelijk gesloten beplantingen.
- Omvormen van harde beschoeide oevers naar **natuurvriendelijke oevers**.
- Zorgen voor inzicht in aanwezige flora en fauna en de ontwikkeling van beschermde en lokaal bijzondere en kritische soorten (bv. **monitoring** Veldleeuwrik in Elsgeesterpolder in samenwerking met aangrenzende gemeenten en natuurorganisaties).
- Het voeren van een **bodembeheerstrategie** gericht op herstel, behoud en ontwikkeling van een rijk bodemleven gekoppeld aan de voorkomende ecosystemen. De kwaliteit van grondwater is daarbij een randvoorwaarde voor de bodemkwaliteit en de mogelijkheden voor het bodemleven.
- Zorgen voor **natuurcompensatie** en voor versterking van biodiversiteit in geval van omzetting van grassportvelden naar kunstgras of verharding.

TABEL 6.1 – Beleid Biodiversiteit

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Zowel bij het ontwerp als het beheer van openbaar groen de mogelijkheden voor verhogen van de biodiversiteit benutten, expliciet rekeninghoudend met de plaatselijke grondslag.	Uitwerking ecologisch (maai)beheer (waar kan wat en hoe, inclusief streefbeeld en sortiment ¹⁶ aansluitend op de Kader Richtlijn Water).
2. Verbeteren en uitbreiden biotoopmogelijkheden voor insecten, (stads)vogels en kleine zoogdieren door nieuwe aanleg natuurlijk groen en overschakelen naar ecologisch beheer.	Concrete voorstellen voor de aangeduide kansrijke locaties (zie Visiekaart groen-blauwe structuren: aanduiding vlindersymbool).

¹⁵ Zie <https://www.vlinderstichting.nl/sinusbeheer/>

¹⁶ Bijvoorbeeld realiseren van een 'basiskwaliteit voor natuur'

TABEL 6.1 – Beleid Biodiversiteit

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
	Omvormingsplan natuurvriendelijke oevers (NVO) gekoppeld aan vervanging bestaande beschoeiingen. Doel is 4,7 km oevers in 3 jaar tijd om te vormen naar NVO dan wel een meer natuurlijke inrichting (in totaal 80% van het areaal).
3. De gemeente handelt aantoonbaar volgens de natuurwetgeving en werkt met de 'gedragscode soortbescherming gemeente' voor zowel inrichting als beheer van groen. Dit houdt in dat voorafgaand aan werkzaamheden altijd wordt gekeken in hoeverre (beschermde) flora en fauna schade ondervindt van de werkzaamheden. Als dit het geval is dan worden maatregelen getroffen om de schade te voorkomen of te beperken.	In beeld brengen en monitoren van locaties met verblijfplaatsen van beschermde planten en dieren. Uitwerken ecologische werkprotocol conform gedragscode (te combineren met voorgaande). Borging deskundigheden flora en fauna door opleiding, opstellen procedures en aanwijzen verantwoordelijken (te combineren met voorgaande).
4. In gebieden die aangewezen zijn als bijzonder voor ecologie/biodiversiteit geen loslopende honden toestaan, opruimplicht hanteren en rustgebieden aanwijzen.	Uitgangspunten beleid voor biodiversiteit meenemen als bindende randvoorwaarden bij het opstellen van hondenbeleid. Specifieke aandacht voor recreatiegebied Klinkenbergerplas en het Vroege Vogelspark.

TABEL 6.1 – Beleid Biodiversiteit

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
5. Bij omzetting van (natuur)gras-sportvelden naar kunstgras opleggen van natuurcompensatie en zorgen voor versterking van biodiversiteit.	In voorkomende gevallen op locatieniveau onderzoek doen naar natuurwaarden en op grond hiervan passende maatregelen nemen (bv. aanplant hagen, bloemrijk gras, flora- en faunavoorzieningen).

7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

Duurzaamheid is een breed begrip. De kern is dat in een duurzame wereld mens (people), milieu (planet) en economie (profit) met elkaar in evenwicht zijn, zodat we de aarde niet uitputten. In het kader van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn alle gemeenten aan de slag om de benodigde aanpassingen aan klimaatverandering in het ruimtelijk domein vorm te geven. Daarmee moet de openbare ruimte duurzaam toekomstbestendig worden. In dit hoofdstuk wordt de betekenis van het openbaar groen en water voor de thema's klimaat en duurzaamheid uitgewerkt.

Wat vinden onze externe partners?

- *Zorg voor extra waterberging. Groengebieden moeten in droge perioden 'de eigen broek kunnen ophouden'. Naast 'sponswerking' ook zorgen voor hemelwaterafvoer (van verhardingen) die gericht is op het voeden van deze gebieden (Hoogheemraadschap van Rijnland).*

Groen met ruimte voor infiltratie en retentie van water (Hofbrouckerlaan ©)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

7.1 Wat verstaan we eronder?

De gemeente Oegstgeest formuleert¹⁷ duurzaamheid als 'het toekomstbestendig maken van de gemeente op het vlak van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie'. Vanaf 2020 werkt de gemeente daarbij klimaatbestendig en in 2050 is ze ook voldoende waterrobuust. Het groen-blauwe raamwerk speelt hierbij een belangrijke rol.

Groengebieden bieden goede mogelijkheden om pieken in **hemelwaterafvoer op te vangen**. Water zakt dan eerst in de bodem waarna het geleidelijk aan kan afstromen naar het oppervlakte- of grondwater. Zorgen dat hemelwater van verhardingen in het groen kan stromen of zorgen voor opvangbekkens in de vorm van laagtes, droge greppels of ander water zijn eenvoudige voorzieningen die vaak goed in te passen zijn in het groen. Daarnaast zorgt groen voor schaduw, beschutting en is daarmee een goed **middel tegen hittestress**. Vooral grote bomen leveren hieraan een substantiële bijdrage. Oppervlaktewater vervult vergelijkbare functies als het gaat om verkoeling, opvang van regenwater en bestrijden van droogte.

Het is te verwachten dat de toekomstige energietransitie in het kader van duurzaamheid een duidelijke impact op het ruimtegebruik zal hebben, bijvoorbeeld door de aanleg van een stedelijk warmtenet. Deze transitie kan daarmee een bedreiging vormen voor de huidige groen-blauwe waarden, maar – bij een integrale benadering – mogelijk juist ook kansen bieden.

7.2 Wat is de huidige situatie?

Uit de rapportage van de uitgevoerde Klimaatstresstest (2020) en de daaropvolgende (interne) Risicodialoog (2021) komen de volgende knelpunten als gevolg van klimaatveranderingen naar voren die raakvlakken hebben met het groen en water:

- **Het wordt natter.** Het hoogste risico op wateroverlast bij woningen en bedrijfsgebouwen komt voor in de wijken Oranje-Nassau, Voscuyl, Morsebel en Poelgeest. Naast aanpassing van de ondergrondse waterafvoer is ook aanpassing in de openbare ruimte nodig om hevigere neerslag op te kunnen vangen.

- **Er is meer kans op overstromingen.** De meeste kans hierop is aan de noordzijde van het Oegstgeesterkanaal (Morsebel en Haaswijk-Oost), langs de westzijde ter hoogte van Voscuyl en de A44, en aan de oostzijde in Poelgeest.
- **Het wordt droger.** Dit kan ertoe leiden dat de bodem daalt en dat de panden die erop staan, verzakken. De verwachte bodemdaling tot aan 2050 laat de meeste bodemdaling zien in de Morsebel, Haaswijk-Oost en Poelgeest.
- Ook wordt geconstateerd dat wanneer de **grondwaterspiegel zakt** de vegetatie droogtestress kan gaan ervaren, en in het ergste geval afsterven. De meeste oude bomen

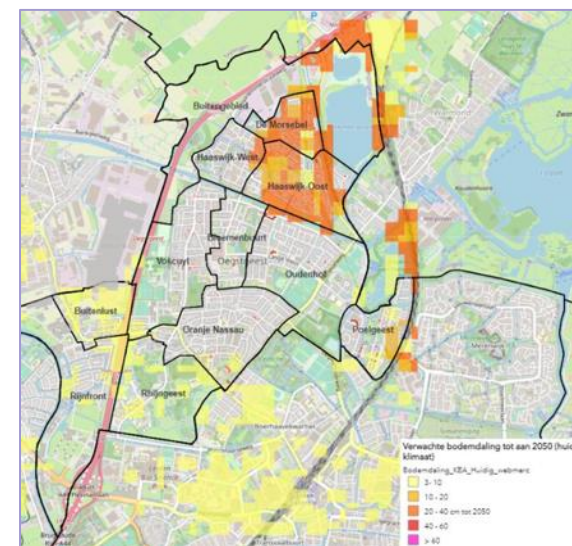
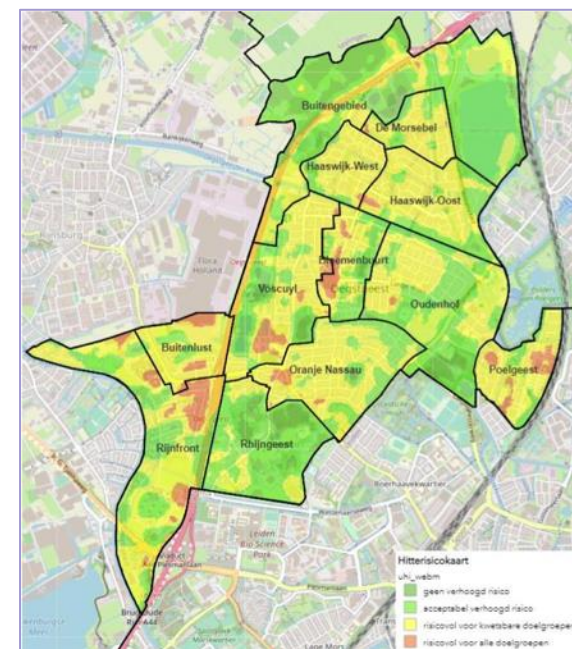
¹⁷ Programma Duurzaamheid 2017 en Impuls Duurzaam Oegstgeest – Uitvoeringsprogramma 2018

staan in het historische deel van Oegstgeest, rondom Oud Poelgeest en de Hofdijckzone, het Bos van Wijckerslooth en bij Endegeest. Voor minder vitale bomen kan dit een probleem worden in tijden van langdurige droogte.

- **Het wordt warmer.** Het totaalbeeld voor Oegstgeest ziet er redelijk gunstig uit, als gevolg van de relatief ruime hoeveelheid groen en water binnen de gemeente. Lokaal zijn er echter wel grote verschillen: zo zijn diverse locaties in het centrum van Oegstgeest (bv. winkelcentrum Lange Voort) en in de wijken Nieuw Rhijnegeest, Buitenlust en Poelgeest aangemerkt als risicogebied in geval van hittegolven (zie afbeelding 7.1).

Wat vinden onze inwoners, belangenorganisaties?

- *Groen en water is het antwoord op klimaatverandering. We zouden dit als topprioriteit moeten hebben.*
- *In het openbaar groen moet meer ruimte worden gecreëerd voor waterberging vindt 84% van de respondenten, 3% is het daar niet mee eens en 13% heeft hier geen mening over.*
- *Om het dorp koel te houden zouden er extra bomen moeten worden geplant vindt 86% van de respondenten, 8% vindt dat niet nodig en 6% heeft hier geen mening over.*
- *Rendementsverlies van zonnepanelen is geen aanleiding voor kap van een boom vindt 70% van de respondenten, 10% vindt dit wel een reden en 20% heeft er geen mening over.*
- *In de buurt van Hofdijck/Karel Doormanlaan (en de groenstrook daartussen) staat het al snel blank na flinke regenval. Mogelijk kan een vijver in deze groenstrook helpen?*
- *In het Irispark ontstaan grote plassen na een fikse regenbui. Je zou op die plaatsen paddenpoelen kunnen aanleggen.*

Afbeelding 7.1. Hitterisokaart (links) en verwachte bodemdaling (rechts)

7.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal ten aanzien van het beleid voor duurzaamheid en klimaat:

- Het zorgdragen voor voldoende areaal groen met waterbergend vermogen en ontharding in de wijken waar de kans op wateroverlast het grootst is.
- Het zorgdragen voor voldoende schaduw en lufte door groen door behoud, herstel en aanleg van de blauw-groene structuren zodat er toegankelijke groene netwerken ontstaan door de gehele gemeente (creëren van schaduwroutes, vergroening bij winkelcentra, verzorgingstehuizen, maatschappelijke gebouwen, parkeerplaatsen en openbaar vervoersgebieden).
- Het zorgen voor langdurige behoud van robuust groen en tijdige vervanging van groen en bomen zodat er ook in de toekomst nog steeds volwassen groen aanwezig blijft.
- Het stimuleren van het vergroenen van straten (geveltuinen), particuliere tuinen, schoolpleinen, gevels en daken. De gemeentelijke deelname aan Operatie Steenbreek¹⁸ vormt hiervoor een goed vertrekpunt.
- Volgen van het waterbeleid waarbij de trits 'bergen-vasthouden-hergebruiken' centraal staat in het denken. Vertaald naar groen betekent dit enerzijds inzetten op het vergroten van het waterbufferend en infiltrerend vermogen van het groen en anderzijds water ten goede laten komen aan het groen. Praktische toepassingen zijn onder meer aanleg van wadi's, uitbreiden wateroppervlakte, toepassen infiltratiekratten bij bomen en afwatering verhardingen naar plantvakken.
- Bewustwording vergroten bij inwoners over het gebruik van water en tegengaan van drinkwater-verspilling. Concreet kan dit ondersteund worden door het aanbieden van regentonnen en stimuleren/faciliteren van ontharding van particuliere tuinen.
- Hemelwater opvangen en vasthouden of hergebruiken waar het valt.
- Grondwater zodanig reguleren dat overlast en onderlast beperkt wordt.
- Wijzigende klimaatomstandigheden (natheid, droogte, hitte) meenemen als één van de afwegingscriteria bij de sortimentskeuze van bomen en beplanting.

¹⁸ Gemeente Oegstgeest neemt hier sinds 2019 deel aan.

Bio Science Park Leiden-Oegstgeest

Het Bio Science Park strekt zich uit van station Leiden CS tot aan de Oude Rijn in Oegstgeest. De gemeente Leiden, gemeente Oegstgeest en de Leidse Universiteit werken al jaren samen aan het ontwikkelen van dit park. De ontwikkeling is gericht op het transformeren van het bedrijvenpark naar een aantrekkelijk groen en waterrijk gebied met veel ruimte voor ontmoeting en verblijf. De komende jaren innoveert het gebied verder naar een 'Innovation District': een intensief gebied waar een mix van werken, wonen en horeca zorgt voor een vruchtbaar klimaat voor ondernemerschap en innovatie. Bij de inrichting van het gebied is veel aandacht voor duurzaamheid van zowel de bebouwing als de openbare ruimte. Onderwerpen als natuur-inclusief bouwen, tegengaan van hittestress, vergroening, waterbalans en biodiversiteit staan hierbij centraal. Ook liggen hier kansen om met een biodiverse invulling van het groen en de oevers de groene buitenring van Leiden te koppelen aan Park Landskroon en de landgoederenzone van Oegstgeest.

Impressie Biopartner 5, Oegstgeest (bron: www.bouwenmetstaal.nl)

7.4 Hoe geven we er invulling aan?

Dit thema wordt primair opgepakt vanuit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Door klimaatverandering is de komende jaren uitbreiding van lokale waterberging en -afvoer noodzakelijk (o.a. langs Oegstgeesterkanaal, Jan Wilsparck, Langenakker). Het gaat om het vergroten van bergingsvolumes en het verbeteren van bestaande verbindingen. Deze opgaves vragen om een **integrale samenwerking** tussen de gemeentelijke teams Beheer & Onderhoud, Ruimte én Duurzaamheid. Vanuit het Beleidsplan Groen & Water ligt de focus op onderwerpen als het **creëren van een samenhangend groen-blauw raamwerk**, het vergroenen van stenige gebieden,

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

de aanplant van extra bomen en groen binnen het groen-blauwe raamwerk en het verbeteren van groeiomstandigheden en bodem. Hiermee wordt dan als vanzelf een substantiële bijdrage geleverd aan het verder klimaatbestendig maken van de gemeente.

Aanvullend zal standaard zowel bij renovatie, herinrichting of groot onderhoud van het groen als bij (her)ontwikkeling van locaties bekeken worden of en in hoeverre maatregelen voor het opvangen van hemelwater of het voorkomen van hittestress (zowel bij mensen als bij bomen en andere vegetaties) kunnen worden meegenomen (**klimaatbewust werken**). Bij ontwikkeling, renovatie of herinrichting gaan we steeds uit van het '**groen-blauw, tenzij...**'-principe, waarbij behoud van bestaand groen en vergroenen het vertrekpunt vormen om te komen tot een toekomstbestendige ruimtelijke invulling.

TABEL 7.1 – Beleid Duurzaamheid en klimaat

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Vergroenen van stenige woongebieden, bedrijventerreinen en parkeerterreinen door bij ruimtelijke ontwikkelingen of renovaties extra groen en bomen aan te planten, areaal verharding te verminderen en/of meer waterdoorlatend te maken.	Extra groen en water aanbrengen op de structuurvisiekaart aangeduide locaties. Per wijk kansrijke locaties voor vergroenen in beeld brengen. Samenwerkingsproces tussen diverse gemeentelijk teams.
2. Opvangen hemelwater in groengebieden en waar mogelijk zodanig bufferen dat dit water ten goede komt aan het groen in droge periodes.	Uitwerken naar standaardprofielen ten behoeve van gemeentelijke Leidraad voor Inrichting Openbare Ruimte (LIOR).
3. Stimuleren en faciliteren van vergroening van particuliere (gevel)tuinen, schoolpleinen en bedrijfspacelen.	Uitwerken gemeentelijke aanpak voor vergroening particuliere terreinen; ondermeer spelregels, gemeentelijke ondersteuning, thema acties (bv. boomplantactie particuliere tuinen).

TABEL 7.1 – Beleid Duurzaamheid en klimaat

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
4. Actief inzetten van groen en water bij alle ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van klimaatadaptatie op basis van gezamenlijke aanpak van alle betrokkenen (ontwikkelaar, gemeente, bewoners en gebruikers).	Opstellen handleiding klimaatadaptief handelen Groen en Water inclusief proces en concrete toepassingen; vertrekpunten: convenant klimaatadaptief bouwen; gemeentelijke Verordening afvoer hemelwater en grondwater (ver)nieuwbouw.
5. Bij aanplant van nieuwe bomen en planten kiezen voor soorten die bij een opwarmend klimaat goed blijven groeien en ook bestand zijn tegen droogte en of nattere periodes.	Soortenlijst samenstellen met 'klimaatadaptieve' bomen en plantsoorten geschikt voor Oegstgeest; ook voor dak- en gevelvegetatie.
6. Bij ontwikkelingen op het gebied van energietransitie terdege rekening houden met de gevolgen voor de groene en blauwe structuren en streven naar een win-win aanpak.	In kaart brengen risico's en kansen energietransitie in relatie tot de groen-blauwe waarden.

8. PARTICIPATIE

In Oegstgeest is er ruimte voor alle inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om mee te doen en dat doen ze graag. Inwoners denken en praten mee over beslissingen die hen raken en de gemeente speelt in op wat er leeft in het dorp. Hiervoor is het loket Burgerinitiatieven geopend en het participatieplatform Doe Mee gelanceerd. De inwoners hebben bijvoorbeeld medezeggenschap over de inrichting van de wijk, zoals groen, parkeerplaatsen en speelplekken. Dit hoofdstuk werkt de mogelijkheden voor participatie bij groen en water uit.

Wat vinden onze inwoners, belangenorganisaties?

- Laat kinderen meedoen en -denken, laat scholen en bedrijven aanhaken, maak een dorpstuin of een stekjesbibliotheek.
- Rietland onder elektradraden kan gedeeltelijk omgezet worden tot buurttuin waardoor interesse voor groen wordt geactiveerd en vogels meer broedkansen krijgen.

Onderhoud door de buurt (Vlindertuin Admiraal de Ruyterlaan) ©

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

8.1 Wat verstaan we eronder?

Participatie bij inrichting, gebruik en beheer van **openbaar groen** kent verschillende vormen, zie kader over de participatieladder. Vertaald naar groen betekent dit bijvoorbeeld:

- Meehelpen om de woonomgeving aantrekkelijker en biodiverser te maken door het beplanten van boomspiegels, het aanleggen van geveltuinen of het aanbrengen van gevelgroen.
- Meehelpen in het onderhoud van groen (bv. het onderhoudsniveau opplussen).
- Het uitvoeren van eenmalige activiteiten als extra ondersteuning van het regulier onderhoud, bijvoorbeeld met een gezamenlijke plant- of schoonmaakactie.
- Meedenken over aanpassingen van het groen en speelplekken.
- Aanpassen inrichting van het openbaar groen (bv. aanleg kruidentuin Irislaan).

Participatie bij het **beheer van water** beperkt zich tot het meehelpen met het schoonhouden van de oevers en het water (opruimen zwerfafval).

8.2 Wat is de huidige situatie?

Met het online platform '[Doe Mee Oegstgeest](#)' stimuleert de gemeente inwoners om mee te denken met projecten van de gemeente en kunnen zij ook zelf initiatieven plaatsen. In de '[Leidraad](#) voor participatie in Oegstgeest' staat aangegeven hoe het platform zich gaat ontwikkelen en wat de afspraken zijn. Voorts faciliteert de gemeente de volgende vormen van zelfbeheer¹⁹:

- Het aanplanten, vergroten en onderhouden van boomspiegels en geveltuinen.
- Het indienen van ideeën voor kleine aanpassingen om de woonomgeving mooier te maken.
- Het beheren van de Vlindertuin aan de Admiraal de Ruyterlaan door bewoners²⁰ van de aangrenzende appartementengebouwen.
- Het onderhoud van de Kruidenpluktuin bij winkelcentrum Lange Voort (Irislaan) door het MEC.
- Het MEC heeft ook lespakketten ontwikkeld zodat ook kennis over de natuur in Oegstgeest met inwoners kan worden gedeeld.
- De Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest heeft het gelijknamige landgoed met de monumentale opstallen in erfpacht van de gemeente en zorgt voor het beheer en onderhoud ervan.
- Jaarlijks worden de wilgen in het Vroege Vogelspark door omwonenden geknot.

¹⁹ Het faciliteren van zelfbeheer wordt momenteel geoptimaliseerd.

²⁰ Een kleine groep burgers heeft onder de naam 'Lokale Agenda 21' diverse initiatieven genomen om duurzaamheid in Oegstgeest te bevorderen.

Verkoop van (overbodig) gemeentelijk snippergroen ten behoeve van tuinuitbreiding is tenslotte als uiterste vorm van participatie te beschouwen. De nota Snippergroenbeleid²¹ legt vast wanneer en onder welke voorwaarden dit mogelijk is. Rekening houdend met de groene ambities en vooral de noodzaak van klimaatadaptatie is het belangrijk om de huidige criteria hieraan te toetsen en zo nodig te herzien.

8.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal binnen het beleid voor participatie in het groen en water:

- Participatie en educatie zijn belangrijke middelen om betrokkenheid (groen- en waterbewustzijn²²) bij het groen en water te vergroten. Openbaar groen en water zijn daarmee middelen om verbondenheid en ontmoetingen tussen inwoners te bevorderen.
- Als gemeente zetten we in op het stimuleren van initiatieven van inwoners en bedrijven om de eigen tuin, balkon of woonomgeving te vergroenen of groen te houden zodat deze ook kan dienen als opvang van hemelwater. We zoeken daarin vooral de samenwerking met andere partijen die hierin actief zijn zoals het MEC en De Groene Motor. Voor zover passend binnen de mogelijkheden van de Buitendienst van team Beheer en Onderhoud worden inwoners ondersteund, bijvoorbeeld door het plantklaar maken van adoptievakken en ophalen van snoeiafval.

8.4 Hoe geven we er invulling aan?

De inrichting en het onderhoud van het openbaar groen is hoofdzakelijk een taak van de gemeente. Bij het water spelen zowel de gemeente als het Hoogheemraadschap van Rijnland een rol. Bij de **inrichting** of herinrichting van groen en water gaat het er vooral om dat omwonenden of betrokken organisaties vanaf de initiatieffase (kunnen) meedenken en adviseren en in sommige gevallen meehelpen bij de aanleg (bv. plantdag).

Voor wat het **verzorgende onderhoud** van het openbaar groen²³ betreft kunnen inwoners, bedrijven of belangengroeperingen een concrete rol spelen. Dit kunnen individuele inwoners zijn die bijvoorbeeld de boomspiegel of het plantvak voor hun deur onderhouden, maar ook scholen of groepen inwoners die een groter deel van het groen 'adopter' (zelfbeheer) en het onderhoud hiervan voor hun rekening nemen.

Het bijbehorende budget blijft gehandhaafd in de gemeentelijke begroting, zodat er ruimte is om de inwoners met adviezen bij te staan of – in geval het vrijwillig onderhoud onverhoopt stopt – het terrein weer in gemeentelijk beheer te nemen. Ook initiatieven om een pluktuin, vogelbosje of een andere groeninrichting in de buurt of straat aan te leggen en te onderhouden kunnen een plek krijgen. Hiervoor gelden diverse spelregels en randvoorwaarden (bv. draagvlak buurt, waarborg continuïteit, veiligheid, juridisch houdbaar).

TABEL 8.1 – Beleid Participatie bij groen en water

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Zorgen voor bewustwording van de belangen van groen en water in het algemeen en die van biodiversiteit en klimaatadaptatie in het bijzonder bij inwoners door educatie en communicatie. Achterliggende doel hierbij is het verbreden van het draagvlak voor groen en water.	Uitwerken bewustwordingscampagne voor gebruik van water en ecologisch beheer bijvoorbeeld met een publieksversie of infografic van dit plan.
2. Bedrijven, instellingen, verenigingen of georganiseerde inwoners kunnen gemeentelijk groen adopteren. Hiervoor zijn spelregels opgesteld. De inrichting van het groen kan/mag wijzigen en een overeenkomst is noodzakelijk.	Stimuleren van zelfbeheer door het zoeken van samenwerking met bestaande partijen hiervoor. Optimaliseren interne proces voor adoptie van groen, inclusief plaatsen van ideeën op het platform 'Doe Mee'.

²¹ Vanuit team Vastgoed, Grondzaken en Economie.

²² Bijvoorbeeld voeren van eenden, het uitlaten van honden langs het water enz.

²³ Huidige regel: Gebieden die de gemeente heeft aangewezen als (toekomstige) locatie voor ecologisch groenbeheer, alsmede de hoofdgroenstructuur zoals beschreven in het groenbeleidsplan of beeldbepalende groenzones in het algemeen komen niet in aanmerking voor zelfbeheer.

TABEL 8.1 – Beleid Participatie bij groen en water

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
3. Groepen inwoners en andere organisaties kunnen meewerken in het onderhoud van het groen en de oevers om te zorgen voor een 'plus' op het onderhoud. De inrichting van het groen blijft daarbij in stand.	Optimaliseren interne proces voor adoptie van groen, inclusief plaatsen van ideeën op het platform 'Doe Mee'.
4. De gemeente kan openbaar groen onder strikte voorwaarden aan particulieren verkopen of in gebruik geven om de tuin of het erf te vergroten²⁴.	Actualisatie snippergroenbeleid en aanscherping criteria voor uitgifte (afstemming groen-blauwe structuurvisiekaart, klimaat en duurzaamheid).

²⁴ Gezien het centrale streven van het voorliggende beleidsplan om groen en water te koesteren en verder te versterken of ontwikkelen, zijn we zeer terughoudend in het uitgeven van groen. Zo zal het snippergroenbeleid niet van toepassing zijn

op hoofd- en nevenstructuurgroen en zullen aanvragen uitgebreid getoetst worden. Een en ander wordt uitgewerkt in de actualisatie van het snippergroenbeleid.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

9. INRICHTING

Kwalitatief hoogwaardig groen of water staat of valt bij een juiste inrichting, beheer en gebruik. Zijn deze niet in balans dan ontstaat er al snel schade met op termijn kapitaalvernietiging tot gevolg. Dit hoofdstuk gaat over de kaders voor inrichting van groen en water gericht op het creëren van meerwaarde, optimaal functioneren en juiste inzet van de beschikbare middelen. De kaders voor bomen zijn opgenomen in het Bomenbeleidsplan.

Wat vinden onze inwoners (uit enquête)?

- 99% van de respondenten vindt dat bij ieder nieuw project in de openbare ruimte zoveel mogelijk groen moet worden aangeplant; 1% vindt dat niet.
- Laat de projectontwikkelaars het dorp niet overnemen. Het groen dat we hebben moet beschermd blijven, zoals in het Hofbrouckerpark. Het is zo belangrijk voor de leefbaarheid van Oegstgeest. Het is ook waarom we hier blijven wonen. Meer groen zouden we nog beter vinden.
- Betrek inwoners bij de ontwikkelingen in het dorp en in hun straat/wijk.

Recent opgeleverde woonwijk (Rijnhofweg)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

9.1 Wat verstaan we eronder?

Een stad of dorp is nooit af en voortdurend in ontwikkeling. Er vindt sloop of juist uitbreiding plaats van woningen, bedrijven en voorzieningen, wegen en waterlopen worden verbreed of juist versmald, er wordt een nieuw fietspad aangelegd etc. De openbare ruimte beweegt daarin mee. Echter, daar waar water, groen, bomen en bos een lange levenscyclus hebben, worden zij vaak vroegtijdig verwijderd als gevolg van de snelle stedelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat bij het aanleggen van groen en water ver vooruit moet worden gekeken. Kan het groen of de boom ook werkelijk uitgroeien en tot wasdom komen op de bedoelde plek? Verwachten we op termijn problemen met droogte of een overschot aan water en kunnen we daar nu al op inspelen?

Ook het omgekeerde geldt. Wanneer wordt gebouwd of gewerkt, wordt dan ook gekeken welke ruimte het bestaande groen en de bomen in de toekomst nodig hebben, welk cultuurhistorisch waardevol groen of water het behouden waard is en of er wel voldoende ruimte is om een toekomstig overschot aan water – al dan niet tijdelijk – op te vangen? Zowel de oude als nieuwere groen-blauwe structuren vormen belangrijke buffers om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, dragen bij aan een gezonde leefomgeving en zijn een bron van biodiversiteit. Dit vraagt continue aandacht voor omvang en inrichtingskwaliteit van groen en water in samenwerking met andere belanghebbenden.

9.2 Wat is de huidige situatie?

In de huidige situatie is er veel openbaar groen – inclusief de beschoeiingen langs het water – dat aan vervanging toe is en zijn er veel bomen met te kleine groeiplaatsen, waardoor een duurzame en gezonde toekomst van het groen in gevaar komt²⁵. **De urgentie om het toekomstperspectief van groen en water te vergroten is groot, de noodzakelijke vervangingsopgaven bieden de kans om hiervoor zorg te dragen.**

²⁵ Het Beheerplan Groen (2021) geeft hiervoor een nadere onderbouwing.

Aangezien groen en water een belangrijke rol spelen bij de invulling van thema's als klimaatadaptatie en biodiversiteit is het belangrijk om bij de aanleg van al het groen en water (ook van particulieren en bedrijven) te zorgen voor goede groeiplaatsen, ter plaatse hemelwater op te vangen en te zorgen voor meer variatie in soorten. Variatie en soortenrijkdom geeft daarnaast ook een betere weerbaarheid tegen ziekten en plagen. Het is een uitdaging om met een voor mens en dier aantrekkelijk en klimaatbestendig sortiment ook op langere termijn te zorgen voor een balans tussen afwisseling en eenvormigheid.

Langdurige goede beheerbaarheid blijft uiteraard een randvoorwaarde om het onderhoud van groen en water betaalbaar te houden. Functionaliteit, attractiviteit, duurzaamheid en beheerbaarheid staan of vallen met een goede aanleg. Oegstgeest beschikt niet over vastgestelde richtlijnen om de aanleg van nieuw groen en water in goede banen te leiden, bijvoorbeeld in de vorm van een Standaard Programma van Eisen (SPvE) of een Handboek Inrichting Openbare Ruimte. Uitzondering hierop vormen de bomen, waarvoor wel richtlijnen en eisen zijn vastgesteld (Bomenbeleidsplan, Handboek Bomen).

Belangrijk aandachtspunt is dat in de huidige planprocessen de invulling van groen en water met regelmaat (te) laat in het planproces aan de orde komt met als gevolg dat een goede vertaling van de groen-blauwe uitgangspunten en realisatie van de ambities onvoldoende mogelijk blijkt.

Integrale samenwerking tussen de verschillende vakdisciplines vanaf de beginfase van planontwikkelingsprocessen is noodzakelijk om ook klimaatopgaven voldoende te kunnen borgen.

9.3 Wat willen we ermee?

De volgende ambities staan centraal binnen het beleid voor de inrichting van groen en water:

- Langs samenhangende structuurelementen (bv. verbindingswegen, hoofdwegen of hoofdwatgangen) is de soortkeuze gericht op het verkrijgen van **beeldcontinuïteit** door het toepassen van één dezelfde boomsoort of het volgens een vast patroon toepassen van een mix van verschillende soorten (bv. gemengde lanen).
- In de individuele buurten of gebiedsdelen is de inrichting en de beplantingskeuze afgestemd op het toegepaste stedenbouwkundige concept, de cultuurhistorische waarden en op wensen van inwoners en gebruikers van het groen en het water. Op deze manier zorgen groen en water ervoor dat de **karakteristieke verschillen** tussen de buurten of belangrijke structuren zichtbaar blijven of worden.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen de uitgangspunten voor groen en water aan het begin van het planproces in kaart brengen, vooraf het bestaande waardevol groen en water aanwijzen en bindende afspraken maken over **duurzame inpassing** in het plan.

- Rekening houden met de **bereikbaarheid** en het gebruik van groen en water door te zorgen voor een goede toegankelijkheid, bloemen of vruchten die geplukt mogen worden en/of ruimte te bieden voor bewegen en spelen bij de inrichting en sortimentskeuze van openbaar groen en water.
- **Duurzame inrichting** zodat beplantingen lang meegaan en efficiënt te beheren zijn.
- Aandacht voor verhoging van **variatie in soorten** en beplantingsvormen zodat ze aantrekkelijk zijn en blijven voor inheemse fauna.
- Aanleg van natuurlijke oevers en/of natuurlijke oeverbescherming.
- Aandacht voor zichtbaarheid en beleving van water.

9.4 Hoe geven we er invulling aan?

Bij nieuwe aanleg, renovaties en (her)inrichtingen zijn veel verschillende partijen betrokken, zowel binnen als buiten de gemeente. Ook gaat het over planprocessen die vaak een lange doorlooptijd kennen met de nodige tussentijdse wijzigingen. Dit maakt het belangrijk om te beschikken over heldere protocollen, richtlijnen en spelregels waar de aan te leggen of te renoveren groen- en waterelementen aan moeten voldoen. Ook is van groot belang dat eisen en randvoorwaarden vroeg in het proces worden ingebracht en gedurende de planfase op vaste momenten gecontroleerd wordt of hier (nog steeds) aan voldaan wordt.

TABEL 9.1 – Beleid Inrichting groen en water

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Bij ruimtelijke ontwikkelingen de uitgangspunten en wensen vanuit groen, water en klimaat aan het begin van het planproces meenemen in de planvorming; inpassen van bestaand waardevol groen en water; zorgen voor meer variatie in de toepassing van inrichtingsvormen en sortiment.	Groentoets, matentabel, inrichtingsprincipes en sortimentslijsten. Samenwerkingsproces tussen diverse gemeentelijk teams.

TABEL 9.1 – Beleid Inrichting groen en water

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
2. Inrichting en sortiment afstemmen op de karakteristiek van de individuele wijk of buurt en hierbij inspelen op verwachte klimaatveranderingen.	Matentabel, inrichtingsprincipes (waaronder oplossingen voor berging van water onder het groen) en sortimentslijsten.
3. Inzetten op verhoging variatie, natuurwaarde en beleving en zichtbaarheid van water met bijbehorende oevers.	Matentabel, inrichtingsprincipes en sortimentslijsten.
4. Koesteren van cultuurhistorisch waardevol groen en waterelementen door deze te herstellen, beschermen en extra aandacht te geven vanuit het beheer.	Analyse van de historische groenopbouw in de verschillende wijken en op basis daarvan samenstellen van een cultuurhistorisch groene waardenkaart. Opstellen richtlijnen voor aanleg en beheer van cultuurhistorisch groen en water.
5. Beheerbewust ontwerpen door bij ontwerp en aanleg terdege rekening te houden met het toekomstig beheer: beheerbaarheid, duurzame instandhouding en kosten.	Programma van eisen voor aanleg van groen en water. Vastleggen werkproces van planvorming tot aanleg. Protocol voor 'beheertoets'.
6. Inzetten van de gedragscode soortbescherming gemeenten voor planontwikkeling.	Opstellen basis voor bijbehorende ecologisch werkprotocol en deze inpassen in werkprocessen.

10. BEHEER

Groen wordt geplant om te kunnen groeien en tot wasdom te komen. Het beeld direct na aanleg is vaak totaal anders dan na 40 of 80 jaar. Beheer en onderhoud zijn daarom in de eerste plaats erop gericht om het groen langdurig in stand te houden. In het groenbeheer zijn effectiviteit en efficiëntie belangrijk. Met andere woorden: doen we de juiste dingen en doen we deze op een goede manier? Het Beheerplan Groen (2021) gaat hier in detail op in, het voorliggende beleidsplan beperkt zich dan ook tot de hoofdlijnen.

Wat vinden onze inwoners, belangenorganisaties?

- *Betrek inwoners meer bij het onderhoud van openbaar groen in de wijk. Verantwoordelijkheid uit handen geven betekent echter ook dat inwoners de ruimte krijgen om binnen bepaalde kaders, zelf invulling te geven aan het openbaar groen.*
- *Bijna de helft (49%) van de respondenten is tevreden over de huidige kwaliteit van het groen; eenzelfde groep (49%) vindt echter dat de kwaliteit omhoog moet. Een kleine minderheid (2%) vindt dat het wel een tandje minder mag. Aangaande de kwaliteit van het water liggen deze percentages op respectievelijk 50%, 33% en 4,5%. 13% van de respondenten heeft hier geen mening over.*

Machinaal hagen scheren (Cornelis van Eesterenlaan)

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

10.1 Wat verstaan we eronder?

Binnen het beheer draait het erom het onderhoud zodanig uit te voeren dat het groen volwassen (oud) kan worden en langdurig vitaal blijft. Zodoende kan het groen voor lange tijd de beoogde functie ('eindbeeld ontwerper') vervullen. Een extra uitdaging is om hierbij rekening te houden met en in te spelen op de verwachte klimaatveranderingen. Daarnaast is het van belang om – uit oogpunt van behoud en versterking van de biodiversiteit – bij vervanging en renovatie in fases te werken zodat er enerzijds spreiding van de hoeveelheid werk is en anderzijds er ook altijd volgroeide opgaande beplantingen aanwezig zijn. Variatie in leeftijd en structuren van beplantingen is van belang voor vogels, vleermuizen, insecten en andere kleine dieren. Dit geldt uiteraard ook voor het beheer van de oevers van watergangen en het water zelf. Tot slot wordt het belang van het creëren en in stand houden van een gezonde bodem steeds meer gezien als een basisvoorwaarde om beheer- en klimaatdoelen te halen; ook vanuit het beheer is hiervoor dus aandacht nodig.

10.2 Wat is de huidige situatie?

Het huidige beheer van groen vindt plaats op basis van afgesproken onderhoudskwaliteiten (beeldkwaliteit cf. CROW). Streven is om de gehele gemeente op kwaliteitsniveau CROW-B te onderhouden met op onderdelen enkele nuances (bv. beschoeiingen) en het areaal ecologisch beheer sterk uit te breiden. Een recente inventarisatie en analyse ten behoeve van het Beheerplan Groen brengen in beeld dat het groenonderhoud niet voldoet aan de gestelde ambities: de technische kwaliteit van het groen is laag, veel bomen hebben onvoldoende boven- en ondergrondse ruimte, steeds meer bomen worden onveilig en het ecologisch beheer wordt nog onvoldoende in de praktijk gebracht. Deze omstandigheden leiden naast op de loer liggende kapitaalvernietiging ertoe dat het groen niet of onvoldoende bijdraagt aan andere beleidsambities zoals klimaatadaptatie en verhogen biodiversiteit. Het Beheerplan Groen onderbouwt op welke wijze tot een kwaliteitsverbetering kan worden gekomen. De beschikbare budgetten moeten hiermee dan nog in overeenstemming gebracht worden²⁶.

²⁶ Voor het MJOP 2022 is ingestoken op kwaliteitsniveau B voor de gehele gemeente. Door in te zetten op vervanging van groen wordt verwacht dat de algehele beeldkwaliteit kan worden verhoogd.

Kenmerkend voor het groen en water in Oegstgeest is het vele cultuurhistorisch erfgoed. Het onderhoud van dergelijke cultuurhistorisch waardevolle groen- en waterobjecten vraagt om specifieke kennis van de beheerders. Daarnaast is het gemeentelijke groen nauw vervlochten met grotere groengebieden van derden (zie ook § 5.1), terwijl veel watergangen in beheer zijn bij het Hoogheemraadschap van Rijnland. Dit vraagt om nauwe samenwerking en afstemming in het beheer.

10.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal in het beleid voor het beheer van groen en water:

- Het groen-blauwe raamwerk zodanig duurzaam beheren dat het blijvend de beoogde functies kan vervullen inclusief het voorkomen van overlast door overstroming²⁷.
- Rekening houden met het stedenbouwkundig concept van de buurt of wijk: ontwerpbewust beheren.
- Planmatige aanpak van het beheer uit oogpunt van kostenbewustzijn en een efficiënte en effectieve inzet van mensen en middelen.
- Gedifferentieerd en gefaseerd beheren volgens de afgesproken kwaliteitseisen, bewaken en verbeteren van bodemleven en biodiversiteit en zorgvuldig handelen volgens de Wet natuurbescherming.
- Duurzaam beheer met respect voor mens en milieu.
- Uitbreiden areaal aan ecologisch (maai)beheer.

10.4 Hoe geven we er invulling aan?

Uitgangspunt is een vakkundig beheer gebaseerd op methoden die de levensduur van de groen- en watervoorzieningen vergroten, waarbij gestreefd wordt naar een circulaire aanpak (bv. hergebruik van materialen en duurzaam inkopen). Om effectief en efficiënt te kunnen werken wordt het beheer op een planmatige wijze uitgevoerd.

²⁷ Geldt voor de historische houtsingel op dijk in Haaswijk; gemeente beheert dijke, HHR verplicht gemeente tot onderhoud.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

Dit houdt in dat inzicht nodig is in omvang en samenstelling van het groenareaal, duidelijk is wat de bijbehorende eindbeelden zijn, volgens welke beheermethodes wordt gewerkt en welke maatregelen concreet nodig zijn. Ook zal er helderheid moeten zijn over de gewenste omvang en samenstelling van het groen- en waterareaal en dat actief te bewaken.

Daarnaast is het belangrijk dat vooral voor het zogenaamde technische onderhoud (snoeien, dunnen, maaien, planten, inzaaien) deskundige vakmensen worden ingezet (of medewerkers die door hen worden aangestuurd) om zowel de levensduur, veiligheid, soortbescherming als correcte inzet van mensen en materieel te waarborgen. Bij verzorgende werkzaamheden als onkruidbestrijding en verwijderen van zwerfafval is het – naast inzet van vakmensen – een optie om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of vrijwilligers werkzaamheden te laten verrichten.

De met * aangeduide beleidsafspraken en bijbehorende uitwerkingen zijn onderdeel van het Beheerplan Groen.

TABEL 10.1 – Beleid Beheer groen en water

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. De verzorging van openbaar groen vindt op kwaliteitsgestuurde wijze plaats. Het gaat hierbij om aspecten van 'netheid' volgens onderhoudsniveau CROW-B.	* Beheerplan en werkplan om het groen duurzaam op het gestelde kwaliteitsniveau in stand te houden (maai/snoeicycli en fasering van bomen, beplantingen en oevers) inclusief afstemming met andere terreinbeheerders. * Monitoringsplan voor kwaliteitsbeoordeling onderhoud.
2. Het beheer vindt op planmatige wijze plaats en is primair gericht op langdurige instandhouding van het openbaar groen en water volgens duurzame methoden en met duurzame materialen. Vervanging van 'versleten' of niet meer goed functionerend groen en water is daar onderdeel van.	* Beheerplan en werkplan om het groen duurzaam op het gestelde kwaliteitsniveau in stand te houden. * Uitwerken ecologische beheer voor bos/bosplantsoen, gras en oevers (in samenwerking met Hoogheemraadschap Rijnland), zie ook onder thema Biodiversiteit. * Protocol voor voorkomen, beheersen en bestrijden van invasieve exoten en hardnekkige onkruiden.
3. Meer aandacht geven aan het functioneren van de kolken.	Adequate planning van herstel van verzakkingen, vegen van goten en bladruimen afgestemd op de noodzakelijke waterafvoer.

11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN

Het openbaar groen en water is van iedereen. Het is dan ook van belang dat de verschillende groepen gebruikers kunnen recreëren in het openbaar groen en water met respect voor de aanwezige waarden (bv. flora & fauna). Het gaat om wandelen, fietsen, spelen, vissen, varen of het bezoeken van evenementen. Dit hoofdstuk gaat in op welke vormen van gebruik in het groen en water mogelijk zijn en wat daarbij de randvoorwaarden en kansen zijn.

Wat vinden onze inwoners en belangenorganisaties?

- Oegstgeest maakt zich ook sterk voor "Oegstgeest Ontmoet". In elke wijk zou een stuk groen moeten zijn met mogelijkheden voor ontmoeting.
- Geen grasparken maar mooie biodiverse parken met plukbomen, maak parken een plek waar mensen elkaar ontmoeten om sociale cohesie te versterken.
- Betrek bewoners meer bij het onderhoud van openbaar groen in de wijk. Verantwoordelijkheid uit handen geven betekent echter ook: bewoners een mandaat geven en ruimte om - binnen bepaalde kaders - zelf invulling te geven aan het openbare groen.
- Het merendeel van de respondenten (89%) geeft aan direct vanuit huis een ommetje door het groen te kunnen maken en slechts een klein deel (11%) meldt dat dit niet mogelijk is.

Cultuurhistorische waardevolle waterloop in een groene setting (Haarlemmertrekvaart ©)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

11.1 Wat verstaan we eronder?

Aantrekkelijk en toegankelijk groen zorgt ervoor dat inwoners gemakkelijker in beweging komen en elkaar kunnen ontmoeten. Het is daarom goed om wandel- en fietsroutes door of langs groen en water te laten lopen, bijvoorbeeld in de vorm van lokale wandelommetjes of beweegroutes. Belangrijk daarbij is dat routes niet alleen direct vanuit huis maar ook vanuit bedrijven, scholen of zorginstellingen veilig en eenvoudig te bereiken zijn en – waar nodig – voorzien zijn van voorzieningen als banken, visplekken, aanlegsteigers of een bewegwijzering. Ook bieden parken of groengebieden een fraaie ambiance voor het houden van diverse soorten evenementen.

De aantrekkingskracht van groen en water voor sport, recreatie en evenementen biedt de gelegenheid om gebruikers kennis te laten maken met andere functies en waarden van het groen als directe nutsfuncties, biodiversiteit, natuurlijke processen of cultuurhistorie. Bijvoorbeeld door aanplant van fruit- of notenbomen of andere vruchtdragende struiken (bramen, frambozen) langs deze routes. Of door met informatieborden uitleg te geven over de aanwezige bomen en planten in een bepaald park of langs het water. Ook speelaanleidingen als boomstammen en hoogteverschillen – goed te combineren met een wadi – zorgen ervoor dat het openbaar groen optimaal gebruikt en beleefd kan worden.

11.2 Wat is de huidige situatie?

Het openbaar groen en het water in de gemeente Oegstgeest zijn in het algemeen goed bereikbaar en goed **toegankelijk** voor wandelaars en fietsers²⁸. Dit geldt ook voor de landgoederen, bossen en polders in beheer bij derden. Deze groenvoorzieningen zijn bij uitstek bedoeld om voor korte of langere tijd in te kunnen vertoeven. Zorg- en welzijnsinstellingen werken samen met sport- en wijkverenigingen om bewegen te stimuleren. De waterrijke setting van de woonwijken maakt dat naast de vele 'groene ommetjes'²⁹ ook 'blauwe ommetjes' mogelijk zijn. Mooie voorbeelden hiervan zijn aanwezig in Polders Poelgeest en de wijk Nieuw Rhijnegeest. Ook vinden jaarlijks enkele evenementen plaats in recreatiegebied de Klinkenbergerplas en park Landskroon.

²⁸ Het is een bewuste keuze om de parken en landgoederen – met uitzondering van enkele doorgaande fietspaden – niet toegankelijk te maken voor fietsers.

Natuurspeelplek (Klinkenbergerplas ©)

Recreatieve vaarroute (Haarlemmertrekvaart ©)

Informatiepaneel ecologisch beheer (Lotte Stam Beesepad)

Informele zitplek van omwonenden in het groen (Admiraal de Ruijterlaan)

Minpunt is dat de bovengenoemde gebieden onderling lang niet altijd goed verbonden zijn. Vanuit de Landschapstafel Leidse Ommelanden wordt in regionaal verband gewerkt aan – naast onder meer verhogen biodiversiteit en klimaatopgaven – het verbeteren van het recreatief gebruik van het groen. Vanuit het bijbehorende uitvoeringsprogramma 2021-2025 is het project 'Verbinden van de landgoederen in de regio'³⁰ gestart dat als doel heeft om de beleefbaarheid van de landgoederenzone te versterken, onderling verbindende routes te realiseren en waar mogelijk oude vaarten terug te brengen.

²⁹ Zie voor een overzicht van routes de ommetjeskaart van MEC Oegstgeest; aansluitend op het wandelroutenetwerk van de provincie Zuid-Holland.

³⁰ Gemeente Oegstgeest is trekker van dit project.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

Een ander aandachtspunt is dat sommige terreinen of delen ervan erg populair zijn en het er soms erg druk is met bezoekers inclusief hun honden, hetgeen conflicterend kan zijn met de andere gebruiksvormen en/of aanwezige waarden.

Verspreid door de wijken zijn vrij toegankelijke speelplekken met -toestellen ingericht. Bewust ontworpen natuurlijke speelplekken zijn er echter nog weinig in de gemeente. Voorbeelden zijn te vinden bij de Klinkenbergerplas, Annie MG Schmidlaan en Park Landskroon. Het beheerplan Spelen legt vast hoe de gemeentelijke speelplekken in stand worden gehouden.

De gemeente wil vanuit een bredere kijk op gezondheid³¹ – in samenwerking met sport- en wijkverenigingen – **ontmoeten, bewegen en spelen** in de openbare ruimte stimuleren. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het plaatsen van tafeltennistafels en fitnesstoestellen in parken, zit- en ontmoetingsplekken langs veel gebruikte routes of wandel- en hardlooproutes gecombineerd met bewegingsoefeningen.

11.3 Wat willen we ermee?

De volgende **ambities** staan centraal in het beleid voor gebruik van openbaar groen en water:

- Stimuleren van recreatief medegebruik van (openbaar) groen en water met respect voor aanwezige flora en fauna.
- Het recreatief (mede)gebruik is steeds in evenwicht met de andere functies en waarden van groen en water (bv. aanwijzen rustgebieden of -perioden voor fauna, toepassen van zoneringen van intensief naar extensief gebruik, betrekken van gebruikersgroepen, stellen van randvoorwaarden).
- Koesteren dat het merendeel van de inwoners direct vanuit hun woning een leuk klein of groter ommetje kan maken door het groen of langs het water met aansluitingsmogelijkheden op wandelpaden in de landgoederen en aangrenzende grotere groengebieden.
- Onderling verbinden van individuele routes tot een aaneengesloten wandelnetwerk gekoppeld aan het groen-blauwe raamwerk.

Bijkomend voordeel is dat met het koppelen van wandelmogelijkheden aan het groen-blauwe raamwerk de functie en het belang van dit raamwerk verder toeneemt en hiermee extra betekenis krijgt voor de inwoners van de gemeente.

11.4 Hoe geven we er invulling aan?

Vanuit de verschillende vakgebieden (groen, spelen, klimaat en duurzaamheid, recreatie en toerisme en met Hoogheemraadschap van Rijnland) wordt ingezet op het multifunctioneel gebruik van de openbare ruimte, groen en water. Hierover vinden gesprekken plaats met de inwoners, zodat het gebruik plaatsvindt in evenwicht met het waterbeheer, flora en fauna en andere gebruikers.

TABEL 11.1 – Beleid Ontmoeten, bewegen en spelen

Wat spreken we af?	Wat werken we nog uit?
1. Het openbaar groen en water is mede ingericht om extensieve recreatieve activiteiten mogelijk te maken.	Bewustwordingscampagne effecten van sport en recreatie op groen en natuurwaarden.
2. De gemeente zet actief in op het in standhouden van een samenhangend netwerk ten behoeve van 'groene en blauwe ommetjes' met aansluiting op de grotere groengebieden in de regio. Bedoeld voor extensieve recreatie als wandelen, fietsen, hond uitlaten, hardlopen.	Meer bekendheid geven aan bestaande ommetjes (MEC) en inpassen ommetjes bij nieuwe groen-blauwe verbindingen. Onderling verbinden ommetjes tot wandelnetwerk onder het motto 'Oegstgeest ontdekt'.
3. Het openbaar groen biedt ruimte voor spontane speelactiviteiten; natuurlijke speelaanleidingen worden verwerkt in het openbaar groen na overleg met de buurt(kinderen). Ruimte bieden voor informeel spelen in het groen.	Herbeoordeling en waar nodig aanpassing van de inrichting van (oudere) speelplekken (cf Beheerplan Spelen). Realiseren speelnetwerk gekoppeld aan het groen-blauwe netwerk.
4. Stimuleren van groene en natuurlijk ingerichte schoolpleinen.	Uitwerken hoe gemeente dit stimuleert en eventueel faciliteert.

³¹ Zie [Beleidsplan Sociaal Domein 2021 'Samen Doen'](#).

12. UITWERKING en REALISATIE

Dit Beleidsplan Groen & Water brengt in de eerste plaats de belangrijkste groen-blauwe structuren in beeld en geeft aan waar de kansen liggen om deze te versterken of uit te bouwen. Ook zijn vanuit de beleidsthema's acties of projecten benoemd. Om te zorgen dat dit beleid werkelijkheid wordt en echt gaat leven is meer nodig. Dit hoofdstuk besteedt daarom aandacht aan de beantwoording van twee vragen: 'Wat gaan we doen?' en 'Hoe gaan we het betalen?'.

Wat vinden onze maatschappelijke organisaties

- Het verbeteren van het gebruik van de Klinkenbergerplas o.a. door meer handhaving, een veranderde inrichting van paden en bebording, het organiseren van samenspraak tussen alle spelers etc.
- Zorgen voor meer 'gerijpte bodems'. Hoe langer een terrein ongestoord is gebleven, hoe beter dit systeem zich heeft kunnen ontwikkelen en hoe hoger de natuurwaarde is geworden.

Woon- en werkgebied in ontwikkeling (Bio Science Park)

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

12.1 Uitvoeringsagenda

Het ten uitvoer brengen van de visie, ambities en opgaven vraagt er om het groen en water met een brede, integrale blik te benaderen. Het zoeken van samenwerking met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en beheerders van niet-gemeentelijk groen en water is belangrijk om tot creatieve oplossingen te komen. Groen en water – ongeacht of dit publiek of privaat is – zijn namelijk van groot belang als het gaat om het inspelen op (de gevolgen van) klimaatverandering en het versterken van de gezondheid, economie en biodiversiteit in de gemeente. Ook gaat het erover om in de gemeentelijke organisatie over de grenzen van vakgebieden heen te kijken en bij ruimtelijke ingrepen steeds te zoeken naar een 'win-win'-aanpak. Dit vraagt om vernieuwende oplossingen en een 'out of the box'-benadering bij de invulling van ruimtelijke plannen. Uitvoering van de visie op groen en water vindt primair door vanuit groen geïnitieerde activiteiten en projecten plaats. We zetten in op een integrale aanpak waarbij groen proactief wordt meegenomen bij andere projecten als weg- en rioolvervangingen, herinrichtingen en projecten vanuit het Hoogheemraadschap of andere terreinbeheerders. Er is dan vaak veel meer mogelijk en het kan leiden tot integrale oplossingen.

Omdat de tijd niet stilstaat en er altijd nieuwe ontwikkelingen zullen zijn, zal het Beleidsplan Groen & Water regelmatig worden geëvalueerd en waar nodig worden bijgesteld of zullen we nieuwe beleidsonderwerpen toevoegen. Een algehele actualisatie is in ieder geval na 10 jaar op zijn plaats. Daarnaast is het handig om elke 5 jaar te kijken naar onderstaande punten:

- Hoe heeft het areaal groen zich ontwikkeld ten opzichte van de kengetallen (m² groen/woning en inwoner)?
- Is het groen-blauwe raamwerk versterkt en aangevuld volgens de Visiekaart Groen-blauwe structuren?
- Is de bescherming van waardevol groen en water toereikend?
- Wordt voldoende groen-, water- en natuurbewust gehandeld?
- Is het groen voldoende klimaatbestendig?
- Hebben we beter zicht op onze natuurboekhouding (aanwezigheid van beschermde en bijzondere soorten/biodiversiteit)?

Daarnaast wordt (twee-)jaarlijks de actielijst uit het Beleidsplan Groen & Water nagelopen en een **voortgangsrapportage** gemaakt zodat inzichtelijk wordt wat al is uitgevoerd, wat uitgevoerd gaat worden en wat nog op de plank ligt.

De acties en projecten – benoemd in de hoofdstukken 4-11 – zijn gebundeld in **BIJLAGE VII, Uitvoeringsagenda** en vormen zo het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Per actie of project is ook aangegeven welke prioriteit wij eraan wensen te geven.

De uitwerking van de voorstellen van de Visiekaart Groen-Blauwe structuren wordt planmatig opgepakt waarbij nog verder onderzoek nodig is naar onder meer flora en fauna, bodem en cultuurhistorie. Op basis daarvan wordt een ontwerp of inrichtingsvoorstel gemaakt. De uitvoering zal in de meeste gevallen integraal plaatsvinden met andere vakdisciplines ('werk met werk maken').

12.2 Strategische groen-blauwe projecten

Om het nieuwe beleid in de komende planperiode optimaal voelbaar en beleefbaar te maken, is een aantal 'strategische groen-blauwe projecten' aangewezen. Deze projecten hebben als kenmerk dat ze alle zichtbaar, urgent en integraal zijn en zeer sterk bijdragen aan de doelen en de gemeentelijke ambities in zijn algemeenheid en de groen-blauwe doelen en ambities in het bijzonder.

Het betreft de volgende strategische projecten:

- **Landgoederen verbinden:** initiatief vanuit de Landschapstafel Leiden en Ommelanden om de diverse landgoederen in de zone die de regio doorkruist in visueel-ruimtelijk, ecologische en recreatief opzicht nauw met elkaar te verbinden zodat deze unieke zone (weer) volledig tot zijn recht komt en zijn meerwaarde voor de regio optimaal kan vervullen. Gemeente Oegstgeest is trekker van dit project.
- **Groenimpuls Buitenlust en Nieuw Rhijnegeest:** beide wijken laten zich in de huidige situatie kennen als behoorlijke stenige delen van Oegstgeest, zowel de inrichting van de openbare ruimte als de particuliere terreinen zijn hiervan de oorzaak. Doel van dit project is om in samenwerking met alle partijen vergroeningsideeën te verzamelen en tot uitvoering te

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	-----------------	--------------	--------------------------	------------------------------	------------------------------	----------------------	-------------------------------	--------------------	------------------	---------------	------------------------------------	---------------------------------	----------

brengen. Dit kan dan gaan om bijvoorbeeld aanplant van extra bomen, aanleg van geveltuintjes, groene daken en muren, ontegenen en vergroenen tuinen en openbare ruimte.

- **Groene klimaatzone Haaswijk-Poelgeest:** waardevolle groene 'hoogspanningszone' door Haaswijk (doorlopend naar Poelgeest) ontwikkelen naar 'klimaatzone' waarin een mix van functies als (extra) waterberging, infiltratie, beleving, gebruik, landschap en waterberging op samenhangende en toekomstgerichte wijze een plaats krijgen.
- **Groen-blauw lint Pastoorswetering:** oude waterstructuur in samenhang met aangrenzende groengebieden ontwikkelen naar robuust groen-blauw lint met ruimte voor biodiversiteit, gebruik (wandelen, fietsen, sporten), opvang van water en zichtbare cultuurhistorische waarden (bv. oude knotbomen).
- **Aanvalsplan ecologisch beheer oevers en bermen:** grootschalige omvorming van harde beschoeiende oevers naar ecologische oevers met veel variatie in gradiënten in combinatie met opzet van een ecologisch maaibeheer voor de wegbermen en omvorming van overbodige siergazonen. Samen laten oplopen met vervangingsinvesteringen uit het MJOP.

12.3 Financieringsmogelijkheden

Uitgangspunt is om de groene en blauwe acties en projecten zoals benoemd in het uitvoeringsprogramma waar mogelijk mee te nemen bij andere (uitvoerings)projecten. Voor de financiering bestaan onder meer de volgende mogelijkheden:

- **Reguliere beleidstaken:** bij het opstellen van de jaarplannen bekijken welke wensen kunnen worden uitgevoerd binnen de reguliere beleidstaken of -budgetten.
- **Reguliere beheer- en uitvoeringstaken:** jaarlijks nagaan welke ruimtelijke voorstellen vanuit het reguliere beheer of binnen (kleinschalige) renovatie- en omvormingsprojecten kunnen worden uitgevoerd. Bij de prioritering van renovatieprojecten hier rekening mee houden.
- **Aanmelding meerjarenbegroting:** projectvoorstellen waarvoor kennis of capaciteit binnen de gemeente ontbreekt, aanmelden als nieuw beleid of als uitvoeringsproject ten behoeve van de Meerjarenbegroting.

- **Kostenverhaal grondexploitatie³²:** de Wet op Ruimtelijke Ordening (art. 6.24) biedt de mogelijkheid om vanuit ruimtelijke ontwikkelingen derden mee te laten betalen aan specifieke voorstellen uit dit Beleidsplan Groen & Water. Dit geldt alleen voor de voorstellen die een duidelijke samenhang vertonen met betreffende ontwikkeling. Om hiervoor in aanmerking te komen is een door de gemeenteraad vastgestelde lijst nodig met voorstellen die voorzien zijn van een goede onderbouwing (profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit).
- **Groen- en natuurcompensatie:** voor ruimtelijke ontwikkelingen die ten koste gaan van (structuur) groen of natuurwaarden dient gezocht te worden naar compensatiemogelijkheden (ook vanuit provincie en het hoogheemraadschap). Dergelijke verplichtingen zijn – afhankelijk van de gestelde eisen – wellicht te combineren met projecten die voortvloeien uit het Beleidsplan Groen & Water.
- **Subsidieregelingen:** aanplant van groen en bomen, vergroeningprojecten, aanleg van natuur maar ook participatieprojecten worden vanuit de landelijke en provinciale overheid gestimuleerd via wisselende subsidieregelingen. Het is wenselijk de mogelijkheden te (laten) onderzoeken om hiervan gebruik te maken.
- **Publiek-private samenwerking:** zoeken naar partners die bepaalde voorstellen mee willen financieren. Zo heeft bijvoorbeeld ook een woningbouwcorporatie belang bij een hoogwaardig groene woonomgeving of hechten bedrijven belang aan een fraai beplante entree van het bedrijventerrein.
- **Impulsregeling klimaatadaptatie:** overheden kunnen een bijdrage ontvangen van het Rijk voor het uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen. Deze bijdrage is bedoeld om adaptatiemaatregelen versneld uit te voeren, om reeds geplande ruimtelijke maatregelen uit te breiden met adaptatiemaatregelen of om nieuwe adaptatiemaatregelen op te pakken.

We zullen de financiering van projecten en ruimtelijke voorstellen in een meer gedetailleerd uitvoeringsprogramma nader uitwerken. Hierbij kan dan per project of (type) ruimtelijk voorstel worden aangegeven welke financieringsbron van toepassing is.

³² Onder Omgevingswet er is geen exploitatieplan meer. Publiekrechtelijk kostenverhaal is geïntegreerd in het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

BIJLAGEN

- I. Maatschappelijke organisaties/belangengroepering
- II. Toelichting wet- en regelgeving en beleid
- III. Positie en relatie met andere plannen
- IV. Functies van groen en water
- V. Groene kengetallen Oegstgeest
- VI. Legenda Visiekaart
- VII. Uitvoeringsagenda

De Visiekaart Groen-blauwe structuren is als separaat bestand bijgevoegd.

BIJLAGE I, Betrokken organisaties

- Adviescommissie Groen en Natuur
- Bomenbond Rijnland
- IVN Leidse Regio
- Milieu Educatie Centrum Oegstgeest (MEC)
- Stichting Oud Poelgeest
- Werkgroep Behoud het Bos van Wijckerslooth
- Zuid Hollands Landschap
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Gemeentelijke afdelingen:
 - Team Maatschappij/sociaal domein
 - Team Bestuur & Strategie
 - Team Ruimte
 - Team Beheer & Onderhoud

BIJLAGE II, Wet- en regelgeving

Het beheer van openbaar groen vindt plaats binnen de volgende wettelijke kaders en beleid:

- Nieuwe Burgerlijk wetboek (NBW).
- Wet natuurbescherming (WNB).
- Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Omgevingswet (OW) en Nationale Omgevingsvisie (NOVI).
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DRAP).
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Natuur- en biodiversiteitsbeleid provincie Zuid-Holland (PZH).
- Water- en natuurbeleid Hoogheemraadschap van Rijnland (HR).

Navolgend wordt kort toegelicht wat daaruit de belangrijkste voorwaarden zijn.

Nieuwe Burgerlijk wetboek (NBW)

Het beheer van het openbaar groen en water kent een zorgplicht. Onder zorgplicht wordt verstaan dat elke eigenaar de plicht heeft om voldoende zorg te besteden aan haar groen en water. De term 'zorgplicht' komt voort uit eerdere rechtspraak betreffende artikel 6:162 van het Nieuwe Burgerlijk wetboek over onrechtmatige daad. Onder voldoende zorg wordt het volgende verstaan:

- Er moet aantoonbaar regulier onderhoud worden uitgevoerd.
- Er moet aantoonbare controle uitgevoerd worden op gebreken en de maatregelen die uit deze controle voortvloeien moeten uitgevoerd worden.

Om de controle op gebreken aantoonbaar te maken, wordt geadviseerd twee zaken op orde te hebben: gegevensregistratie en een onderbouwing van de controlefrequentie.

Risicomanagement en boomveiligheidsbeleid

Uitgangspunt bij het boomveiligheidsbeleid is risicobeheersing. Het is niet mogelijk om veiligheid te garanderen. Dit wordt ook niet vereist vanuit de wet. Periodieke controles, uitvoering van veiligheidsmaatregelen en regulier onderhoud aan bomen kunnen de risico's op ongevallen en materiële schade wel beperken. Het boomveiligheidsbeleid van een organisatie moet daarom invulling geven aan het beperken van risico's.

Bron: CROW, Richtlijn boomveiligheidsregistraties

Ook voor het overige groen en water geldt deze zorgplicht waarbij het zorgen voor veilige groenvoorzieningen op basis van een beheerplan een wettelijke taak/verantwoording is voor gemeente. Een dergelijk beheerplan dient gebaseerd te zijn op de actuele situatie. Provincies hebben de taak hierop toe te zien (onderhoud kapitaalgoederen provincie Zuid-Holland, zie o.a. paragraaf 7.8 over achterstallig onderhoud).

Wet natuurbescherming (WNB)

Volgens deze wet mag geen schade toegebracht worden aan beschermde gebieden en beschermde flora en fauna. De provincie Zuid-Holland en de Omgevingsdienst West-Holland bepalen wat wel en niet toegestaan is in het omgaan met beschermde planten en dieren (zie provinciaal beleid). Als bevoegd gezag zorgen ze voor de vergunningen en ontheffingen en het toezicht op naleving van de wet.

Deze wet kent ook een **algemene zorgplicht** ([artikel 1.11 Wnb](#)) voor zowel beschermde gebieden als beschermde flora en fauna. Dit houdt in dat nadelige gevolgen aan gebieden of soorten moeten worden voorkomen dan wel beperkt of ongedaan gemaakt. In de praktijk zal daarom voorafgaand aan een 'ingreep' ecologisch onderzoek nodig zijn. Zie ook paragraaf 6.

Kaderrichtlijn water (KRW)

Nederland streeft naar schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik. Water om in te zwemmen of om anders van te genieten, water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik. Water waarin planten en dieren zich thuis voelen. Dat zijn de doelen van Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Realisatie van dat doel draagt bovendien bij aan de doelen van de Vogel- en de Habitatrichtlijn, de Zwem- en Drinkwaterrichtlijn en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. De KRW schrijft voor dat er stroomgebiedsbeheerplannen worden opgesteld met de beschrijving van de watersystemen, doelen en maatregelen. Voor gemeente Oegstgeest is op dit moment het stroomgebiedsbeheerplan voor de Rijndelta 2016-2021 het vigerende beheerplan. De ontwerp-Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 lagen tot eind september 2021 ter inzage.

Omgevingswet (OW) en Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De Omgevingswet zal naar verwachting op 1 juli 2022 ingaan. De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vormt de inhoudelijke bijsluiter van de Omgevingswet, en bevat belangrijke principes waar bij ruimtelijke ordening rekening mee gehouden dient te worden. Drie principes vormen de ruggengraat van de NOVI:

- Geen afwenteling in tijd en ruimte, waarmee wordt bedoeld dat ruimtelijke ontwikkelingen geen negatieve effecten mogen genereren op een andere locatie of naar de toekomst doorgeschoven mogen worden.
- Meervoudig ruimtegebruik boven enkelvoudig ruimtegebruik: de schaarste aan ruimte vraagt in Nederland om gelaagde oplossingen, bijvoorbeeld verdedigingswerken die ook een bijdrage leveren aan biodiversiteit, recreatie en energieopwekking.
- Kenmerken en identiteit leidend: bij ruimtelijke inrichting zijn bestaande kenmerken van het landschap leidend.

Provincies en gemeenten vertalen dit naar hun provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies, -plannen en verordeningen. Belangrijk aandachtspunt is dat participatie 'vooraf' verplicht wordt gesteld om een (bouw)plan te kunnen ontwikkelen.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.

Het Deltaplan is opgebouwd volgens zeven ambities:

- Kwetsbaarheid in beeld brengen (voor het uitvoeren van de stresstest is).
- Risicodialoog voeren en strategie opstellen met alle relevante gebiedspartners (zie routekaart).
- Uitvoeringsagenda opstellen (regionale uitvoerings- en investeringsagenda).
- Meekoppelkansen benutten (bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de kansen voor een klimaatbestendige inrichting te gebruiken).
- Stimuleren en faciliteren (kennis, instrumenten en ervaringen met elkaar delen).
- Reguleren en borgen (In 2050 heel Nederland waterrobuust en klimaatbestendig ingericht).
- Handelen bij calamiteiten (voorbereiden op calamiteiten die veroorzaakt worden door wateroverlast, hitte, droogte en overstroming).

Op het Kennisportaal staan hulpmiddelen om met deze ambities aan de slag te gaan.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het zorgen voor veilige (openbare) voorzieningen op basis van een beheerplan is een wettelijke taak/verantwoording voor gemeenten. Een dergelijk beheerplan dient gebaseerd te zijn op de actuele situatie. Provincies hebben de taak hierop toe te zien (onderhoud kapitaalgoederen provincie Zuid-Holland, zie o.a. paragraaf 7.8 en 7.9 over bezuinigingen achterstallig onderhoud). De provincies hebben een Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten (GTK) opgesteld waarin staat hoe zij dit toezicht hebben vormgegeven en welke eisen zij aan een beheerplan en begroting stellen.

INHOUD	1. INLEIDING	2. KADERS	3. BETEKENIS EN VISIE	4. GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	5. PARKEN EN LANDGOEDEREN	6. BIODIVERSITEIT	7. DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	8. PARTICIPATIE	9. INRICHTING	10. BEHEER	11. ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	12. UITWERKING en REALISATIE	BIJLAGEN
--------	--------------	-----------	-----------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	----------------------------	-----------------	---------------	------------	---------------------------------	------------------------------	----------

Provinciaal natuurbeleid (PZH)

Alle bestaande natuurgebieden in de provincie Zuid-Holland vormen samen Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie werkt aan het voor 2027 realiseren van de laatste 3.300 ha NNN van het totaal van 45.000 ha NNN in Zuid-Holland. De nog te realiseren NNN-gebieden vormen vaak een ondersteuning voor de Natura 2000-gebieden waardoor deze gebieden robuuster worden en internationale natuurdoelen beter haalbaar zijn. Door het aanwijzen, inrichten en het (juridisch en planologisch) borgen van NNN-gebieden, wil de provincie de achteruitgang van de leefgebieden van soorten voorkomen en daarmee de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen.

De ambities voor het Natuurnetwerk Nederland zijn uitgewerkt in het provinciaal [natuurbeheerplan](#). De provincie stelt geld en grond ter beschikking om ecologische verbindingzones te realiseren.

Binnen de gemeente Oegstgeest behoren het Bos van Wijckerslooth en de landgoederen Oud-Poelgeest, Rhijnegeest en Endegeest tot het Natuurnetwerk Nederland. Ten westen van de A44 valt een deel van het belangrijk weidevogelgebied ook binnen de gemeentegrenzen. Natura 2000-gebieden zijn er niet.

Beleid Hoogheemraadschap van Rijnland

Het Hoogheemraadschap van Rijnland geeft met het rapport '[De Blauwe Lens](#)' een ruimtelijk-systemische manier van kijken naar haar maatschappelijke- en klimaatopgaven. Het geeft toekomstgerichte perspectieven die ook de 'schurende opgaven' helder in beeld brengen. De achterliggende principes hierbij zijn:

- Het watersysteem als ordenende kracht in ruimtelijke ontwikkeling.
- Op lange termijn is water niet alleen ordenend, maar ook transformerend. Sorteert hier nu al op voor.
- Maatschappelijke meerwaarden altijd meewegen.
- Slim inzetten van schoon water.
- Van faciliteren naar mogelijk maken (van peil volgt functie naar functie volgt peil).

Maatwerk is nodig om nieuwe vormen van ruimtegebruik mogelijk te maken.

De waterschappen van Nederland, waaronder het Hoogheemraadschap van Rijnland, zijn op 13 november 2020 toegetreden tot het landelijk [Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#). Het actieplan van Rijnland heeft een looptijd van zeven jaar voor de periode 2020 – 2027. Hierin is onder meer de samenwerking opgenomen met lokale partners als Naturalis en [Groene Cirkels](#) Bijenlandschap.

Vanuit het **Integraal waterketenplan** Leidse regio ([IWKP](#), 2018) zijn de volgende beleidsregels relevant voor het Beleidsplan Groen & Water:

- Bij herinrichting van de bebouwde en/of openbare ruimte wordt een gescheiden stelsel aangelegd, tenzij dit niet doelmatig is. De kosten hiervan worden gedragen uit de (grond)exploitatie van het betreffende project. De robuustheid van het totale stelsel mag in geen enkel geval verminderen (§ 4.2.1).
- Het door gemeenten op peil houden van de kwaliteit van de leefomgeving (hemelwater, grondwater; droge voeten) door het inzamelen, transporteren en lozen van hemelwater en het op openbaar terrein indien doelmatig handhaven van grondwaterpeilen (§ 5.1).
- De 'stip aan de horizon' met oog op klimaatadaptatie, bestaat uit een robuuster watersysteem, een maaiveldinrichting met meer bergingsvolume en het oplossen van de incidentele waterproblemen door beter samen te werken met de andere stakeholders in de openbare ruimte (§ 5.5.3).
- Als een van de uitgangspunten voor het beheer en onderhoud die helpen wateroverlast te voorkomen geldt dat oeverbeschermingen (zoals o.a. kademuren en beschoeiingen) worden zo onderhouden dat de watergangen het juiste profiel houden (§ 5.7).
- Het uitvoeren van een verplichte watertoets door alle overheden die waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten maken. De gemeente vraagt de watertoets aan bij de 'waterbeheerder' (§ 5.8.3).
- Vrijwel al het stedelijk water valt binnen de categorie 'Overige water'. Bekijken wat de mogelijkheden zijn om binnen het stedelijk gebied de waterkwaliteit te verbeteren. Gemeenten krijgen hierin expliciet ruimte om haar ambities met betrekking tot waterkwaliteit kenbaar te maken (§ 6.6.5).

INHOUD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	BIJLAGEN
	INLEIDING	KADERS	BETEKENIS EN VISIE	GROEN-BLAUWE STRUCTUUR	PARKEN EN LANDGOEDEREN	BIODIVERSITEIT	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	PARTICIPATIE	INRICHTING	BEHEER	ONTMOETEN, BEWEGEN & SPELEN	UITWERKING en REALISATIE	

Vanuit Hoogheemraadschap van Rijnland zijn de volgende aandachtspunten meegegeven voor het water in gemeente Oegstgeest:

Rijnland voorziet over het algemeen niet in biotoopgerichte streefbeelden voor de waterkwaliteit in het stedelijk gebied. Deze wateren vallen onder het KRW-beleid overig water in stedelijk gebied. Het is goed om aansluitend op dit algemene beleid gemeentelijke detaillering uit te werken.

Groengebieden zouden idealiter in droge perioden 'de eigen broek moeten kunnen ophouden'.

Naast een zekere 'sponswerking' zou het ook prettig zijn als de hemelwaterafvoer (van verhardingen) gericht is op het voeden van deze gebieden.

Positie van het van Beleidsplan Groen & Water

BIJLAGE III, Positie en relatie met andere plannen

Het Beleidsplan Groen & Water staat uiteraard niet op zichzelf. Vanuit een integrale benadering zal er steeds een wisselwerking zijn met het beleid vanuit de andere vakdisciplines. De hiernaast staande afbeelding geeft dit op schematische wijze weer: vanuit het beleidsveld Groen en Water vormt het plan – net als de beleidsplannen van de andere vakdisciplines – de onderlegger voor de Omgevingsvisie (in ontwikkeling) en vertaalt uitgangspunten vanuit de andere beleidsvelden naar het groen – en waterbeleid. En omgekeerd geeft het plan op zijn beurt input aan de beleidsplannen voor de andere vakdisciplines. Het beleidsveld **Groen en Water** staat hiermee dan ook op **gelijk niveau met de andere vakdisciplines**, waarbij in geval van strijdige belangen de uiteindelijke afweging op het niveau van de Omgevingsvisie plaatsvindt.

Los hiervan spelen een aantal overkoepelende opgaven ten aanzien van klimaatadaptatie, energietransitie, woningbouw en biodiversiteit. Deze opgaven hebben impact op alle disciplines en stellen eisen aan het beleid, maar bieden ook kansen om discipline specifieke ambities te realiseren.

Tot slot vormt het Beleidsplan voor het vakgebied Groen en Water dé paraplu voor alle verdere uitwerkingen, zoals beheer- en werkplannen, regelgeving en andere instrumenten voor groen en water.

De samenhang tussen de beleidsvelden onderling en de centrale opgaven laat zich aan de hand van het volgende voorbeeld goed illustreren: bij de vervanging van de riolering in een woonstraat geldt vanuit de klimaatopgave dat het hemelwater moet worden afgekoppeld. Om dit mogelijk te maken, moet er voldoende groen aanwezig zijn waar het water kan infiltreren.

Het groen op zijn beurt moet klimaatrobuust en biodivers zijn. De wens tot afkoppeling sluit hier naadloos op aan, omdat zodoende het hemelwater direct ten goede kan komen aan het groen en hiermee een interessante overgang van droog naar nat gecreëerd kan worden die de juiste voorwaarden biedt voor meer biodiversiteit. Gelijktijdig ontstaat hiermee een aantrekkelijke woonomgeving die uitnodigt tot beweging.

BIJLAGE IV, Functies van groen

Groen en water zijn basisvoorwaarden voor gezondheid, leefbaarheid en biodiversiteit. In publicaties als 'Recht op groen' en 'Groen Loont'³³ zijn de waarden van groen – met inbegrip van water – in vier kernbegrippen ondergebracht:

- Groen/water zorgt voor **leefbaarheid**: prettig ontmoeten, prettig wonen, ontspannen dichtbij en verder van huis, spelen en bewegen, beleven van levende natuur en verminderen van gevoel van onveiligheid. Daar waar groen opgenomen is het stedenbouwkundig ontwerp draagt groen veel bij aan de identiteit van een buurt of stad.
- Groen/water draagt bij aan de **gezondheid** van mensen: herstellen van stress, stimuleren tot bewegen, bevorderen van concentratie, vergemakkelijken sociaal contact, bijdragen aan geluidssanering, vasthouden van fijnstof, opnemen van CO₂, NO₂ en ozon.
- Groen/water heeft waarde voor de **economie**: het maakt een gemeente aantrekkelijk voor wonen, toerisme, recreatie en werken. Een gezonde bevolking betekent minder maatschappelijke kosten. Groen zorgt voor een meerwaarde van onroerend goed en opvang van water (retentie) leidt tot besparingen op investeringen in rioolstelsels.
- Groen/water heeft waarde voor de **natuur**: verhoging van de biodiversiteit, specifieke stedelijke biotopen, beleven van natuur leidt tot draagvlak voor natuurbehoud en natuurontwikkeling.

Hieraan kunnen inmiddels twee nieuwe kernbegrippen worden toegevoegd:

- Groen/water is onmisbaar voor **klimaatadaptatie**: door verdamping van vocht en schaduwwerking dempt het groen/water hoge temperaturen ('hittestress'), groen bindt CO₂ en vangt fijnstof af, parken vormen zogeheten 'coolspots' in een stedelijke omgeving en groen heeft een natuurlijk waterbufferend vermogen.
- Groen heeft ook relatie tot **energiebesparing** en -opwekking: met groene gevels en daken kan onder meer energie worden bespaard en groenrestproducten kunnen worden ingezet voor energieopwekking.

³³ Zie websites [Raad voor leefomgeving en infrastructuur](#) en [De Groene stad](#)

Functies van (openbaar) groen en water

met * aangeduide functies gelden uitsluitend voor groen

A. Ondersteunen van verkeer	B. Ervaren van natuur en buiten zijn (beleving)	C. Uitnodigen tot ontspannen en ontdekken (recreatie en toerisme)
D. Herkenbaarheid van de omgeving (identiteit)	E. Vormgeven aan de buitenruimte (ontwerp)	F. Verbinden van bebouwd en niet-bebouwd gebied (landschap)
G. Herbergen van planten en dieren (ecologie)	H. Ontdekken van en leren over natuurlijke processen (educatie)	I. Verhogen van de waarden en aantrekkelijkheid van woningen en bedrijven (economie)
J. Ruimte bieden aan ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen)	K. Ruimte bieden aan waterberging en opvangen water van hoosbuien	L. Reguleren van temperatuur: temperen van hitte en kou
M. Verbeteren lucht- kwaliteit, wegvangen van fijnstof	N. Verhogen van de gezondheid van inwoners	O. Uitnodigen tot bewegen en actief bezig zijn

BIJLAGE V, Groene kengetallen Oegstgeest

Het areaal openbaar groen en water en bijbehorende voorzieningen in beheer bij de gemeente bestaat uit de volgende onderdelen (peildatum 1 januari 2021):

- 13.500 bomen.
- 94 ha groen.
- 34 ha waterpartijen³⁴.
- 43 km watergangen.

Dit areaal is onderverdeeld zoals weergegeven in afbeelding 3.2. Deze areaalgegevens kunnen worden gebruikt om de groene kengetallen³⁵ van de gemeente te berekenen en daarmee de abstracte aanduiding als 'groene gemeente' of 'bomenrijk' te kwantificeren en af te zetten tegen landelijke of internationale richtlijnen, normen of gemiddelden. Bij het bepalen welke typen groengebieden wel of niet meewegen bij de berekening van het gemeentelijke kengetal is aangesloten op de criteria zoals die gelden voor het landelijk richtgetal³⁶. Dit houdt in dat de begraafplaatsen, sportvelden en volkstuinten niet zijn meegerekend. Ook agrarische gronden (Elsgeesterpolder) vallen erbuiten, aangezien deze een andere primaire functie hebben en niet openbaar toegankelijk zijn. Door dezelfde criteria te hanteren, is 1-op-1 vergelijking met het landelijk richtgetal mogelijk.

Omgelagen naar het aantal woningen en inwoners betekent dit dat per woning gemiddeld 85 m² en per inwoner 37 m² groen beschikbaar is. Het landelijke richtgetal bedraagt 75 m² per woning en de Verenigde Naties bevelen aan om een groennorm van 48 m² per inwoner te hanteren. Ten opzichte van het landelijk richtgetal geldt dat gemeente Oegstgeest hier ruimschoots aan voldoet, maar evenwel de aanbevolen groennorm per inwoner niet haalt.

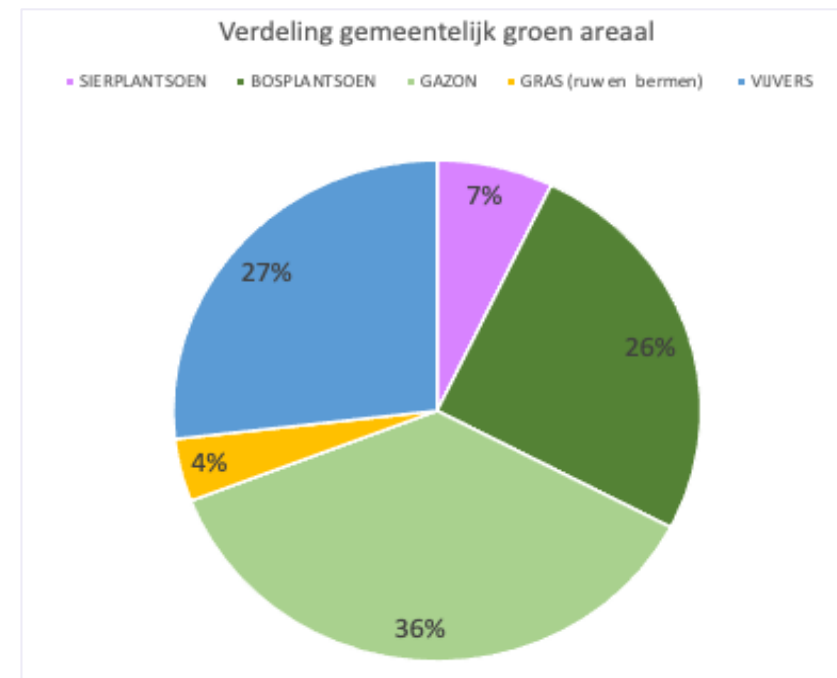
³⁴ Exclusief de Klinkenbergerplas (circa 30 hectare). Het gehele terrein is in eigendom van de gemeente, maar het wateroppervlakte is in beheer bij Hoogheemraadschap van Rijnland.

³⁵ Voor zover bekend bestaan er geen landelijk normen of richtlijnen voor het areaal aan water per woning of inwoner. De Oegstgeestse kengetallen voor water zijn dan ook niet vermeld in dit plan.

³⁶ Nota Ruimte (2006). Hieronder valt al het gemeentelijke groen, exclusief watergangen en plassen, volkstuinten, sportgrasvelden en begraafplaatsen. De windsingels en groengebieden rondom mogen wel meegerekend worden. Aan dit

Oegstgeest verkeert echter in de gelukkige omstandigheid dat – naast het gemeentelijke groen – binnen en direct aan grenzend aan het gemeentelijke grondgebied zich diverse openbaar toegankelijke en goed bereikbare landgoederen, parken en natuurterreinen bevinden van andere terreinbeherende instanties³⁷. Dit sluit aan op de beleving van Oegstgeest als een dorp dat bijzonder rijk is aan groen, maar benadrukt ook de grote bijdrage die andere terreinbeherende instanties dan de gemeente hieraan leveren.

Daarnaast moet in het oog gehouden worden dat ook de vele groene particuliere tuinen en erven van grote betekenis zijn voor het groenbeeld in de gemeente.

Verdeling gemeentelijk groenareaal

richtgetal is vervolgens als randvoorwaarde gekoppeld dat vanuit iedere woning binnen een straal van 300-500 m¹ 'toegankelijk' groen van formaat aanwezig is.

³⁷ Hendrik Kraemerpark, landgoed Endegeest, landgoed Oud Poelgeest, bosgebied Rhijnegeest, Leidse Hout (gemeente Leiden), Veerpolder (deels, gemeente Warmond) en Klaas Hennepoelpolder (gemeente Warmond).

BIJLAGE VI, Legenda visiekaart

Zie ook separaat bijgevoegde Visiekaart Groen-Blauwe structuren

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
VLAKSTRUCTUREN		
	Hoofdgroenstructuur – bestaand <i>Foto: David Zocherpark</i>	Groen (incl. bomen) met een structurerende betekenis op gemeenteniveau; hoofdzakelijk in eigendom en/of beheer van de gemeente, soms van derden; koesteren en/of versterken
	Hoofdgroenstructuur – gewenst <i>Foto: Agrarisch perceel (Oegstgeesterkanaal thv A44)</i>	Gebiedsdeel dat vanwege strategische ligging een belangrijke schakel en/of noodzakelijke aanvulling vormt om te komen tot een robuust, functioneel en volledig aaneengesloten groen-blauw raamwerk; ontwikkelen
	Nevengroenstructuur – bestaand <i>Foto: Van Griethuijsenplein</i>	Groen (incl. bomen) met een structurerende betekenis op wijkniveau; koesteren en/of versterken

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Hoofdwaterstructuur – bestaand <i>Foto: Oegstgeesterkanaal vanaf Oortbrug</i>	Kanalen, vaarten, vijvers en andere watergangen met een structurerende betekenis op gemeenteniveau; vaak in eigendom van het Hoogheemraadschap Rijnland, maar soms ook in eigendom en/of beheer van de gemeente; koesteren en/of versterken
	Nevenwaterstructuur – bestaand <i>Foto: Rijnfront</i>	Kanalen, vaarten, vijvers en andere watergangen met een structurerende betekenis op wijkniveau; vaak in eigendom van de gemeente, soms van het Hoogheemraadschap Rijnland of derden; koesteren en/of versterken
	Agrarisch gebied met natuur- en landschappelijke waarden <i>Foto: Vinkenweg (Elsgeesterpolder)</i>	Buitengebied met een primair agrarische functie met te versterken en te ontwikkelen natuur- en landschappelijke waarden.

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Sportvelden <i>Foto: sportcomplex Poelmeer</i>	Groen dat primair is aangelegd en wordt onderhouden ten behoeve van sport- en recreatieve activiteiten. Het dan bijvoorbeeld om groene sportcomplexen, (natuur)ijsbanen en lig- en picknickweides
	Overig groen <i>Foto: Eli Heimanshof</i>	Groen dat geen onderdeel is van het groen-blauwe raamwerk als kleinschalig groen in de buurten, straten, erven en tuinen. Daarnaast betreft het ook braakliggende gronden met een tijdelijk groen karakter of gronden met sterk gemengde functies.
	Belangrijk groen - buiten gemeente <i>Foto: Klaas Hennepoelpolder</i>	Belangrijke grote groengebieden die direct aan de gemeentegrens roen dat geen onderdeel is van het groen-blauwe raamwerk als kleinschalig groen in de buurten, straten, erven en tuinen. Daarnaast betreft het ook braakliggende gronden met een tijdelijk groen karakter of gronden met sterk gemengde functies.

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
LIJNSTRUCTUREN		
	Hoofdgroenstructuur – bestaand <i>Foto: Haaswijklaan</i>	Laan of bomenrij inclusief bermen met een structurerende betekenis op gemeenteniveau; hoofdzakelijk in eigendom en/of beheer van de gemeente, soms van derden; koesteren en/of versterken
	Nevengroenstructuur – bestaand <i>Foto: Dirk van Swietenlaan</i>	Laan of bomenrij inclusief bermen met een structurerende betekenis op wijkniveau; koesteren en/of versterken
	Verbinding hoofdgroen- of nevangroenstructuur <i>Foto: Leidsestraatweg</i>	Te ontwikkelen groene schakel ten behoeve van een volledig aaneengesloten groen-blauwe raamwerk

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Verbinding hoofdwater- of nevenwaterstructuur <i>Foto: Langenakker</i>	Te herstellen ontbrekende schakel in de waterstructuur als onlosmakend onderdeel van het groen-blauwe raamwerk
	Landschappelijk lint – bestaand <i>Foto: Broekweg</i>	Relict van historische landschappelijke groenstructuur opgenomen in de stedelijke omgeving
	Landschappelijk lint – gewenst <i>Foto: Valkenburgerweg</i>	Herstellen of weer beter zichtbaar maken van een (voormalige) landschappelijke groenstructuur
	Zichtlijn <i>Foto: zichtlijn vanuit landgoed Rijnweijde naar kerktoren Valkenburg</i>	Belangrijke – veelal historisch bepaalde – visuele verbinding via of vanuit groen naar markante gebouwen of locaties. Zichtlijnen versterken de visueel-ruimtelijke én historische samenhang

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Recreatieve doorsteek – bestaand of gewenst <i>Foto: Rhijngest</i>	Bestaande of gewenste – vaak informele – wandel- of fietsverbinding tussen de woonomgeving en het groen-blauwe raamwerk
PUNTEN EN SYMBOLEN		
	Natuurlijk en ecologische groen <i>Foto: Abtspoelweg</i>	Groen met een – bestaand of gewenst – natuurlijk karakter en/of specifieke ecologische waarden; meestal deel van de (inter)lokale ecologische groenstructuur. Het betreft zowel groen dat deze functie nu al vervult als groen dat waarvoor dit wenselijk is
	Cultureel en parkachtig groen <i>Foto: Hendrik Kraemerpark</i>	Groen met een – bestaand of gewenst – cultureel/parkachtig karakter. Het betreft hoogwaardig, traditioneel onderhouden en gevarieerd siergroen waarbij esthetische beleving en gebruikswaarden voorop staan.

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Monumentale boom <i>Foto: Endegeest</i>	Boom die vanwege omvang, ouderdom, dendrologische waarde en/of historische betekenis is opgenomen in het Landelijk Register Monumentale bomen van de Bomenstichting
	Groene parel <i>Foto: Emmaplein</i>	Groenobject, dat binnen het groen-blauwe raamwerk een iconische waarde vertegenwoordigt vanwege de bijzondere uitstraling en/of cultuurhistorische, architectonische, natuurlijke waarden of anderszins
	Historisch herkenningspunt <i>Foto: Klaas Hennepoelpolder</i>	Historisch beeldbepalend object als een molen, kerk of ander monumentaal bouwwerk dat vaak een ensemble vormt met het groen en/of via zichtlijnen visueel in verbinding staat met de ruimere omgeving

Sfeerbeeld	Legenda-eenheid	Toelichting
	Vergroeningslocatie <i>Afbeelding: Nieuw Rhijnegeest</i>	Te vergroenen stenig openbaar en/of particulier gebied met een hoog risico op hittestress en/of wateroverlast
	Volkstuinencomplex <i>Foto: de Groenerie, Van Cuijklaan</i>	Groengebied verdeeld in een groot aantal kleinere percelen in gebruik als moes-, fruit- en siertuinen voor inwoners van Oegstgeest
	Begraafplaats <i>Foto: Oude begraafplaats van 't Groene Kerkje (Haarlemmerstraatweg)</i>	Groen dat deel uitmaakt van de aanleg van een begraafplaats
	Zoekgebied ommetje <i>Foto: Elsgeesterpolder (Vinkenweg)</i>	Niet of beperkt toegankelijk agrarisch of groengebied dat meerwaarde kan bieden als uitloopgebied vanuit het stedelijk gebied voor extensief medegebruik voor recreatie (wandelen, fietsen)

Sfeerbeeld	Legenda- eenheid	Toelichting
	Uitbreiding retentie – kansrijk gebied <i>Afbeelding: groenzone langs Oegstgeesterkanaal</i>	Indicatie van groengebieden die kansrijk zijn om in geval van wateroverlast tijdelijk extra water te bergen
	Zoekgebied ommetje <i>Foto: Elsgaesterpolder (Vinkenweg)</i>	Niet of beperkt toegankelijk agrarisch of groengebied dat meerwaarde kan bieden als uitloopgebied vanuit het stedelijk gebied voor extensief medegebruik voor recreatie (wandelen, fietsen)

BIJLAGE VII, Uitvoeringsagenda

De acties en projecten – benoemd in de hoofdstukken 4-11 – zijn gebundeld in de onderstaande tabel en vormen zo de uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Per actie of project is aangegeven welke prioriteit wij eraan wensen te geven:

+++ Hoog: op korte termijn uit te voeren.

++ Middel: in de planning en begroting voor komende jaren opnemen.

+ Laag: op de plank, oppakken zodra de gelegenheid zich voordoet.

In de eerste kolom is met een symbool ook het thema genoemd, waar de symbolen het volgende betekenen:

	Groen-blauwe structuur		Inrichting
	Parken en landgoederen		Beheer
	Biodiversiteit		Ontmoeten, bewegen en spelen
	Duurzaamheid en klimaat		Uitwerking en realisatie
	Participatie		

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
1. 	Prioritering en planning op basis van het MeerjarenOnderhoudsplan (MJOP) om achterstanden in te lopen en de inrichting te verbeteren.	§ 4.4, punt 1	+++

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
2. 	Verder uitwerken Visiekaart groen-blauwe structuren of inspiratiedocumenten per wijk of deelgebied en/of concrete voorstellen onder andere kansrijke locaties voor vergroenen.	§ 4.4, punt 1, 2 § 5.4, punt 3 § 7.4, punt 1	+++
3. 	Uitwerken spelregels voor duurzaam behoud en inpassing groene-blauwe structuren (in afstemming met de uitkomsten risicodialog Deltaplan ruimtelijke adaptatie).	§ 4.4, punt 2	+
4. 	Uitwerken spelregels voor de wijze van compensatie en besteding van gelden bij financiële compensatie van groen inclusief instellen groenfonds.	§ 4.4, punt 3	++
5. 	Uitvoeren voorbeeldlocaties of pilotprojecten ter versterking en ontwikkeling groen-blauwe structuur inclusief technische en kwalitatieve specificaties voor groen- en natuur-inclusief bouwen (mede op basis van uitkomsten genoemde risicodialog en hieruit voortkomende uitvoeringsprogramma).	§ 4.4, punt 4	++
6. 	In Omgevingsvisie vastleggen om bij nieuwbouw groen- en wateraspecten integraal en gelijkwaardig mee te wegen	§ 4.4, punt 5	++
7. 	Groen-blauwe structuren inpassen in Omgevingsvisie en realiseren raamwerk benoemen als doel voor bovenplanse verevening.	§ 4.4, punt 6	+++

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
8. 	Opstellen of actualiseren beheer- en herstelplannen voor alle gemeentelijke parken en het bos van Wijckerslooth en de Hofdijckzone.	§ 5.4, punt 1	++
9. 	Instellen zonering en inrichtingsvoorstellen (eventueel te koppelen aan wijken gebiedsuitwerkingen, zie H4) met prioriteit voor het Irispark, Hofdijckzone, Vroege Vogelspark en Jan Wilsparke (in combinatie met mogelijke verkabeling).	§ 5.4, punt 2 § 10.4, punt 1	+++
10. 	Voortzetten deelname regionaal groen platform met buurgemeenten en terreinbeherende instanties (Landschapstafel Leidse Ommelanden).	§ 5.4, punt 4	++
11. 	Plan van aanpak 'Parkenplan groene parels' gecombineerd met communicatiestrategie.	§ 5.4, punt 5	++
12. 	Uitwerken ecologisch (maai)beheer (waar kan wat en hoe, inclusief streefbeelden en sortiment ³⁹ aansluitend op de Kader Richtlijn Water).	§ 6.4, punt 1-3	++
13. 	Bij vervanging van beschoeiingen waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aanleggen.	§ 6.4, punt 2, 3	+++
14. 	In beeld brengen en monitoren van locaties met verblijfplaatsen van beschermde soorten.	§ 6.4, punt 3	++

³⁹ Bijvoorbeeld realiseren van een 'basiskwaliteit voor natuur'

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
15. 	Uitwerken ecologische werkprotocol conform gedragscode (te combineren met voorgaande actie) inclusief borging deskundigheden.	§ 6.4, punt 3 § 9.4, punt 6	+
16. 	Uitgangspunten beleid voor biodiversiteit meenemen als bindende randvoorwaarden bij het opstellen van hondenbeleid. Specifiek aandacht voor Klinkenbergerplas en Vroege Vogelspark.	§ 6.4, punt 4	++
17. 	Bij de omvorming van grassportveld naar kunstgras op locatieniveau onderzoek doen naar natuurwaarden en op grond hiervan passende maatregelen nemen.	§ 6.4, punt 5	+++
18. 	Extra groen en water aanbrengen op de structuurvisiekaart aangeduide locaties.	§ 7.4, punt 1	++
19. 	Uitwerken integrale samenwerking tussen alle vakdisciplines voor inpassing onder andere klimaatopgaven.	§ 7.4, punt 1 § 9.4, punt 1	+++
20. 	Uitwerken naar standaardprofielen ten behoeve van gemeentelijke Leidraad voor Inrichting Openbare Ruimte (LIOR).	§ 7.4, punt 2	+++
21. 	Uitwerken gemeentelijke aanpak voor vergroening particuliere terreinen; onder meer spelregels, gemeentelijke ondersteuning, thema acties (bv. boomplantactie particuliere tuinen).	§ 7.4, punt 3	++

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
22. 	Opstellen handleiding klimaatadaptief handelen Groen en Water inclusief proces en concrete toepassingen; vertrekpunten: convenant klimaat-adaptief bouwen; gemeentelijke Verordening afvoer hemelwater en grondwater bouw.	§ 7.4, punt 4	+++
23. 	Soortenlijst samenstellen met 'klimaatadaptieve' bomen en plantsoorten geschikt voor Oegstgeest, ook voor dak- en gevelvegetatie.	§ 7.4, punt 5	++
24. 	In kaart brengen risico's en kansen energie-transitie in relatie tot de groen-blauwe waarden.	§ 7.4, punt 6	++
25. 	Uitwerken bewustwordingscampagne voor gebruik van water en ecologisch beheer, de effecten van sport en recreatie op het groen bijvoorbeeld met een publieksversie of infografic van dit plan.	§ 8.4, punt 1 § 11.4, punt 1	+++
26. 	Stimuleren van zelfbeheer door het zoeken van samenwerking met bestaande partijen hiervoor.	§ 8.4, punt 2	+
27. 	Optimaliseren interne proces voor adoptie van groen, inclusief plaatsen van ideeën op het platform 'Doe Mee'.	§ 8.4, punt 2, 3	++
28. 	Actualisatie Snippergroenbeleid en aanscherping criteria voor uitgifte (afstemming groen-blauwe structuurvisiekaart, klimaat en duurzaamheid).	§ 8.4, punt 4	++

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
29. 	Uitwerken groentoets, matentabel, inrichtings-principes en sortimentslijsten inclusief oplossingen voor berging van water onder groen.	§ 7.4, punt 4 § 9.4, punt 1, 2, 3	++
30. 	Analyse van de historische groenopbouw in de verschillende wijken, historisch groen en water toevoegen aan cultuurhistorische waardenkaart en opstellen van richtlijnen voor beheer van cultuurhistorisch groen en water.	§ 9.4, punt 4	+++
31. 	Programma van eisen voor aanleg van groen en water inclusief vastleggen werkproces plan-vorming tot aanleg en protocol voor 'beheertoets'.	§ 9.4, punt 5	++
32. 	Adequate planning van herstel van verzakkingen, vegen van goten en bladruimen voor het borgen van de noodzakelijke waterafvoer.	§ 10.4, punt 3	++
33. 	Meer bekendheid geven aan bestaande ommetjes (MEC) en inpassen ommetjes bij het realiseren van nieuwe groen-blauwe verbindingen inclusief het onderling verbinden ommetjes tot wandel-netwerk onder het motto 'Oegstgeest ontdekt'.	§ 11.4, punt 2	++
34. 	Herbeoordeling en waar nodig aanpassing van de inrichting van (oudere) speelplekken en realiseren speelnetwerk gekoppeld aan het groen-blauwe netwerk.	§ 11.4, punt 3	++

Tabel 12.1 Uitvoeringsagenda 2022-2031

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
35. 	Uitwerken hoe gemeente vergroening van schoolpleinen stimuleert en eventueel faciliteert.	§ 11.4, punt 4	++
36. 	Evaluatie Beleidsplan Groen & Water (elke 5 jaar) en jaarlijkse voortgangsrapportage van de acties uit uitvoeringsagenda.	§ 12.1	++
37. 	Uitvoering geven aan de strategische groen-blauwe projecten.	§ 12.2	+++